

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

System of financing allowance organizations in the field of physical education and sports

System of Financing of Allowance Organizations in the Field of Physical Education and Sports

Student: Bc. Michael Doležal

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Ing. Stanislav Mrvík, Ph.D.

Ostrava 2014

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Michael Doležal**

Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa

Specializace: 00 Veřejná ekonomika a správa

Téma: **Systém financování příspěvkových organizací v oblasti tělesné výchovy a sportu**
System of Financing of Allowance Organizations in the Field of Physical Education and Sports

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Tělovýchova a sport v rámci příspěvkových organizací
 3. Analýza financování sportovních gymnázií
 4. Zhodnocení dopadů změn ve financování sportovních gymnázií
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

HODÁŇ, Bohuslav a Vladimír HOBZA. *Financování tělesné kultury jako složky občanské společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 213 s. ISBN 978-80-244-2658-7.
HOBZA, Vladimír a Jaroslav REKTOŘÍK. *Základy ekonomie sportu*. Praha: Ekopress, 2006. 191 s. ISBN 80-86929-04-3.
NOVOTNÝ, Jiří et al. *Sport v ekonomice*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011, 512 s. ISBN 978-80-7357-666-0.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Ing. Stanislav Mrvík, Ph.D.**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 25.04.2014

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně. Veškeré informace, které jsem převzal, jsou opatřeny odkazem na jejich zdroje.“

Dne: 25. 4. 2014

Podpis:

Obsah:

1. Úvod	5
2. Tělovýchova a sport v rámci příspěvkových organizací	6
2.1. Význam sportu.....	6
2.1.1. Historie sportu v České republice	6
2.1.2. Základní pojmy v tělesné kultuře a sportu	10
2.2. Definice a subsystémy tělesné kultury	11
2.3. Financování systému tělesné kultury.....	14
2.4. Tělesná kultura a sport v národním hospodářství.....	18
2.4.1. Tělesná kultura a sport ve veřejném sektoru.....	19
2.4.2. Tělesná kultura a sport jako ekonomický statek	20
2.4.3. Subjekty veřejného a soukromého sektoru v tělesné výchově a sportu.....	22
2.4.4. Neziskové organizace v oblasti tělovýchovy a sportu	23
2.5. Tělesná výchova a sport ve vzdělávací soustavě ČR	28
3. Analýza financování sportovních gymnázií.....	35
3.1. Terminologie dotací v oblastech tělesné výchovy a sportu.....	35
3.2. Sportovní gymnázia v České republice	37
3.2.1. Kritéria financování sportovních gymnázií v ČR	38
3.3. Analýza financování sportovních gymnázií v letech 2009 – 2013.....	41
3.4. Sportovní gymnázium Dany a Emila Zátokových v Ostravě	49
3.4.1 Analýza finanční podpory v letech 2009 - 2013	56
4. Zhodnocení dopadů změn ve financování sportovních gymnázií.....	65
4.1 Asociace ředitelů gymnázií se sportovní přípravou	66
4.2 Financování regionálního školství.....	67
4.3 Popis a řešení vybraných problémů financování SG.....	70
4.4 Zhodnocení navrhovaných změn financování	75
5. Závěr	77

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

1. ÚVOD

Pohyb je základní potřebou i projevem člověka. Je spojený s procesem jeho začleňování se do společnosti, učení, komunikací apod. Pohybová činnost, včetně specifických forem, jejichž základním prostředkem jsou tělesná cvičení, vytváří předpoklad zdravého tělesného, pohybového, psychického a sociálního rozvoje člověka.

Rozvíjení pohybových a tělesných aktivit je při dnešním způsobu života důležitým základem pro vybudování všeobecné tělesné kondice. Tento úkol napomáhá plnit školní tělesná výchova a sport, která je součástí vzdělávání v mateřských, základních, středních i vysokých školách.

V oblasti tělesné výchovy a sportu dnes funguje velké množství nejrůznějších sportovních organizací, mezi něž patří i sportovní gymnázia, které mají své nezastupitelné místo. Pokud nechce mladý sportovec volit jen mezi vzděláním a sportovní kariérou, a to by byla skutečně špatná volba, a nemá doma takové zázemí, které by mu umožnilo připravovat se individuálně i při běžné škole, právě sportovní gymnázia mu umožní věnovat se obojímu.

Hlavní důvod, proč jsem si vybral za téma mé diplomové práce „Systém financování příspěvkových organizací v oblasti tělesné výchovy a sportu“ je skutečnost, že sám jsem absolventem Sportovního gymnázia Dany a Emila Zátopkových v Ostravě a sport je mi tedy velmi blízký.

Cílem této diplomové práce je analyzovat současný stav financování sportovních gymnázií a dále nalézt nový způsob zabezpečování finančních prostředků na sportovní přípravu. Pro dosažení cíle práce byly zvoleny metody komparativní analýzy, analýzy dokumentů a časových řad a metody dedukce a indukce.

Diplomová práce se skládá z pěti kapitol, přičemž první je úvod a pátá je závěr. V teoretické části práce budou vysvětleny základní pojmy, týkající se systému tělesné kultury a sportu se zařazením do odvětví národního hospodářství. Praktická část bude vysvětlovat systém financování sportovních gymnázií s následnou analýzou poskytovaných finančních prostředků jak pro všechny sportovní gymnázia v České republice, tak pro vybrané Sportovní gymnázium Dany a Emila Zátopkových v Ostravě, v období pěti let. V poslední kapitole bude zhodnocena analýza financování sportovních gymnázií s návrhem na řešení jednotlivých problémů financování sportovní přípravy.

2. TĚLOVÝCHOVA A SPORT V RÁMCI PŘÍSPĚVKOVÝCH ORGANIZACÍ

2.1. Význam sportu

Sport se jako moderní společenský fenomén začal ve světě prosazovat již v 19. století na amatérské úrovni. V této době se rozšiřoval do širokých vrstev obyvatelstva, takže již nebyl jen výsadou aristokracie. Ekonomický rozvoj sportovního odvětví byl poměrně nenáročný jak na lidské, tak na ekonomické zdroje. Radikální proměny nastaly až v průběhu dvacátého století. Sport se stal fenoménem s vlastním prostředím, ve kterém probíhají pohybové tělocvičné aktivity lidí, až v pozdější době se rozvinula výroba sportovních potřeb, začala výstavba speciálních sportovních zařízení vhodných pro sport a postupně docházelo k velkému množství pořádaných sportovních akcí nadnárodního významu, i akcí menších, jen regionálního významu.

Jako společenský fenomén sport ovlivňuje velkou masu obyvatel všech kontinentů, působí na nejrozličnější organizace a hnutí bez náboženských, ideologických či jiných rozdíků. Sport je tedy neoddelitelnou součástí života ve společnosti. Takové postavení sportu vychází z historického vývoje člověka a společnosti.

Sportování člověku přináší dramatické napětí a jeho řešení, poskytuje hluboký prožitek, ale současně i uspokojení, zklidnění a vyrovnání. Na sport je možno také nahlížet jako na hru, v níž každý, kdo se chce zúčastnit, musí dodržovat schválená pravidla, určující způsoby jednání v soutěžních situacích a nepsané sportovní chování – fair play. Základním znakem sportu je svoboda, svoboda dobrovolné účasti, svoboda rozhodování. Ne vždy tomu tak bylo, k pochopení vývoje sportu je třeba nahlédnout do minulosti.

2.1.1. Historie sportu v České republice

Tělovýchova a sport provázejí lidskou společnost od pradávna. Sportovní soutěže sloužily k budování loveckých, ale zejména bojových návyků již v primitivních lidských tlupách. Tato skutečnost vychází z etnografických výzkumů. Primitivní sportovní hry byly

zaznamenány už u amazonských indiánů, a u kmenů Nové Guineji. Sport byl tehdy vykonáván ve spojení s náboženskými svátky.

V čínské kultuře, která trvá nepřetržitě 4500 let, jsou známy školy bojových umění, které jsou dnes velice populární v Evropě i Severní Americe.

V Evropě jsou záznamy o sportování a konání sportovních her vrcholících založením olympijských her ve starověkém Řecku. Dodnes je evropská kultura inspirována teorií harmonického rozvoje těla a ducha podle starořeckého ideálu dokonalosti a krásy, později převzatým Římany.

Sport a tělesná cvičení jsou spojovány zejména s olympijskými hrami. Jejich vznik se klade do roku 776 př. n. l., v souvislosti s konáním velkých náboženských slavností.

V evropském středověku bylo zapomínáno na sportování jakožto občanskou potřebu a sport se stal výsadou šlechty. V rámci šlechty byl sport provozován jako ozbrojené družiny krále, byly organizovány rytířské turnaje a velice oblíbenou zábavou šlechty byl lov, se kterým souvisela jízda na koni. Dále byl provozován tanec a různé míčové hry, šerm a lukostřelba. Sport tedy sloužil k výcviku středověkých rytířů pro boj.

Změna v pohledu na sport a tělesnou výchovu nastala až se vznikem silné střední vrstvy buržoazie v období průmyslové revoluce v Anglii, kdy byl vytvořen tzv. insulární systém her a sportu. Systém tělesné výchovy a sportu se začal uplatňovat na anglických školách, které se staly kolébkou moderního sportu. Na těchto školách vznikaly první kluby, které se staly základní organizační jednotkou nejen anglického, ale později i světového sportu. V této době se sport stával důležitou náplní využití volného času anglického muže.

V Evropě vznikaly další systémy tělesné výchovy a sportu. Jedním z nich byl švédský systém zdravotní gymnastiky, který svým zdravotně zaměřeným systémem tělesných cvičení dal zároveň základ pro vznik nových forem gymnastiky. Druhým systémem byl německý turnerský systém, který zdůrazňoval především branné aspekty sportu a tělocviku. Rozmach turnerského hnutí nastal za odboje proti napoleonské okupaci dnešního německého území.

Tento systém měl i následovníka na českém území, kterým byl zakladatel českého systému tělocviku dr. Miroslav Tyrš (1832-1884). V roce 1862 založil první českou tělocvičnou organizaci Sokol.

V těchto základních systémech sportu a tělesné výchovy se začaly promítat základní aspekty sportovního hnutí. Sport se stával náplní volného času a formování člověka, měl tedy společenský aspekt. Zdravotním aspektem sportu bylo udržování zdraví ve společnosti s použitím sportu jako léčebného a preventivního prostředku. Sport dále sloužil jako prostředek pro přípravu k obraně vlasti.

V tomto raném období se sportem zabývalo poměrně málo lidí, proto se ekonomický aspekt sportu výrazněji neprojevoval. K provozování sportovních aktivit nebyly využívány specializované sportovní zařízení ani pomůcky. Za hřiště sloužila pokosená louka, gymnastické cvičení na nářadí se provádělo na skutečném živém koni apod.

Větší rozvoj a organizovanost v tělovýchově a sportu se začíná projevovat až koncem 19. Století, kdy došlo k založení novodobých olympijských her v roce 1896. Od tohoto data sport přestává být soukromou záležitostí a stává se předmětem péče o celou společnost. Pronikáním sportu do volnočasových aktivit společnosti začíná sport zaujímat stále významnější místo ve výchovných systémech a ve školách.

Do české historie se sport zapsal jako významný prvek emancipačně – nacionálního hnutí při formování moderního českého národa v rámci Rakousko – Uherské monarchie. První Česká tělocvičná organizace Sokol byla ekonomicky samostatná a budovala silné vlastní majetkové základny. V této době začaly vznikat i další tělovýchovné organizace jak v Praze, tak i v jiných městech monarchie. Rakouská vláda a katolická církev sportování příliš nepřály, protože sport byl považován za bezbožnou a mravnost ohrožující činnost.

V průběhu času se v Čechách začaly objevovat nové sportovní odvětví, jako veslování a bruslení v roce 1875, cyklistika 1881, atletika 1882, kopaná a tenis 1885, lyžování 1887 apod. Tato nově prosazující se sportovní odvětví byly zakládány jako sportovní spolky a později svazy. Vznikala tak celá soustava samostatných českých sportovních svazů.

Do první světové války byl vytvořen základní institucionální rámec sportu na území dnešní České republiky. Poslední větší organizací, která vznikla v roce 1914, byl Junák – český skaut. Sport byl již uznáván i Rakousko – Uherskou vládou ve Vídni a stával se postupně součástí školního vyučování.

K výsadnímu postavení sportu došlo až v nově vzniklé Československé republice díky úloze Sokolů, kteří sehráli v převratném roce 1918 důležitou roli při přebírání moci novým státem. Ve státní správě bylo pečováno o sport v rámci Ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy. Stát v rámci možností přispíval nejen tělocvičným spolkům, ale i na účast na olympijských hrách apod. Státní finanční podpora sportu ustála v době vypuknutí velké světové hospodářské krize. V tomto období vznikaly stále nové sportovní svazy podle toho, jak k nám přicházely další sporty ze zahraničí. K zavedení povinné tělesné výchovy na českých školách došlo v roce 1937.

Poměrně úspěšný rozvoj československého sportovního hnutí skončil rozbitím ČSR, kdy v roce 1941 byla zastavena činnost Sokola, Orla a dalších tělovýchovných organizací.

Po osvobození v roce 1945 docházelo k sjednocování celého sportovního hnutí. V pozadí těchto snah stála Komunistická strana Čech. V průběhu let 1948 – 1952 byly přijaty zákony týkající se státní péče o tělesnou výchovu a sport, a zákon o tělesné výchově a sportu podle sovětského vzoru. Došlo ke zrušení Sokola a vznikl Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport. S tímto krokem se začal do československého sportovního prostředí implantovat sovětský model organizace a financování. Sport byl převážně organizován při podnicích a státních institucích. Tento model se ale v našich podmínkách neosvědčil, došlo k poklesu členské základny a byl ekonomicky drahý, a naprosto ignoroval historický vývoj sportovní organizovanosti. Sovětský model sportu byl organizován na výrobním principu, sportovní kluby byly zřizovány pouze u výrobních podniků. Tradiční český model sportovního prostředí byl vázán na obce a bydliště členů, kluby a tělocvičné jednoty vznikaly tam, kde lidé bydleli.

Až v roce 1956 byl přijat nový zákon o organizaci československé tělesné výchovy a sportu, který se vracel k tradičnímu pojetí dobrovolnosti. Princip jednotné dobrovolné tělovýchovné a sportovní organizace vydržel do roku 1990, kdy došlo k transformaci ČSTV na československou konfederaci sportovních a tělovýchovných svazů. Některé svazy se osamostatnily a některé sportovní svazy se úplně rozpadly.

Ke dni 1. 1. 1993 se rozpadlo Československo a vznikly dva samostatné státy Česká republika a Slovenská republika. Rozpadla se i Československá konfederace a znovu se objevila jako největší sportovní organizace v České republice ČSTV, ze kterého odešla většina členů bývalého svazu Základní a rekreační tělovýchovy. Došlo k založení druhé největší sportovní organizace – České asociace sportu pro všechny. ČSTV a nástupnické organizace se staly v té době akcionáři transformované české části loterijní společnosti Sazka, a. s., Klub českých turistů odešel ze svazku ČSTV po rozdělení podílů v Sazce. Vznikl staronový Český olympijský výbor a zcela nový Slovenský olympijský výbor.

V roce 1994 došlo k založení nejvýznamnější zastřešující organizace na poli tělovýchovy a sportu, tzv. Všesportovní kolegium, ve kterém jsou začleněny sportovní svazy a občanské sdružení sportovního odvětví. Všesportovní kolegium hájí společné zájmy v oblasti sportu vůči státní správě. Sportovní prostředí je tvořeno ze samostatných tělovýchovných jednot, střešních (sportovní svazy) a zastřešujících občanských sdružení, jako jsou například:

- Všesportovní kolegium ČR,
- Český svaz tělesné výchovy
- Sdružení sportovních svazů ČR,
- Česká obec sokolská,

- Klub českých turistů,
- Česká asociace sport pro všechny,
- Asociace tělovýchovných jednot a sportovních klubů ČR,
- Asociace školních sportovních klubů.

Koncem 20. a počátkem 21. století moderní sport velmi silně ovlivňuje českou společnost a stal se naprosto nedílnou součástí veřejného života. Český sport má v novodobém vývoji dlouhou historii. Česká republika patří mezi vůbec první země na světě s velkou tradicí této formy pohybové aktivity a je zařazována mezi sportovně nejvyspělejší státy světa. Ve všech sportovních organizacích v České republice je organizováno na 2,5 milionu členů. Podle některých odhadů sport provozuje ve volném čase celá pětina světové populace, v převážné míře z nejvyspělejších států světa. Díky tomu se sport stal jedním z národohospodářského odvětví ekonomik vyspělých států. Z tohoto důvodu je nutné vytvářet vhodné podmínky pro rozvoj sportovních statků a služeb.¹

2.1.2. Základní pojmy v tělesné kultuře a sportu

- **Sport** – veškeré formy tělesné aktivity, které jsou provozovány příležitostně nebo organizovaně a usilují o dosažení nebo vylepšení fyzické kondice a duševní pohody, upevňování zdraví, dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních či rozvoj společenských vztahů.
- **Sport pro všechny** – zájmový, organizovaný nebo neorganizovaný sport a pohybové aktivity občanů, rekreačního, soutěžního i nesoutěžního charakteru.
- **Sport na školách** – jedná se o zájmové soutěžní i nesoutěžní organizované aktivity ve školních sportovních klubech, s pravidelnými soutěžemi v rámci struktury základních a středních škol.
- **Výkonnostní sport** – zájmová činnost soutěžního charakteru se systematickou sportovní přípravou, organizovanou ve sportovních klubech. Pravidelné soutěže v diferencovaných věkových a výkonnostních kategoriích řídí sportovní svazy.

¹NOVOTNÝ, Jiří. *Sport v ekonomice*. Vyd. 1. Praha: WoltersKluwer Česká republika, 2011, 512 s. ISBN 978-80-7357-666-0.

- **Vrcholový a profesionální sport** – představuje nejvyšší výkonnostní úroveň sportu, organizovanou ve sportovních klubech a odborných pracovištích. Nároky na řízení vrcholového sportu přesahují možnosti dobrovolného zajištění. Vrcholový sport je „producent“ hodnot, jejichž „spotřebitelem“ je veřejnost. Plní funkci propagační a je prostředkem reprezentace České republiky. Profesionální sport je organizován zpravidla v obchodních společnostech.
- **Doping-** jev, při němž dochází k porušení zásad otevřeného a poctivého soutěžení, porušení antidopingových pravidel.
- **Sportovní kluby** – jsou právní subjekty, spolky, které jsou zřizovány za účelem zajišťování a provozování sportu a pohybových aktivit občanů.
- **Střešní sportovní organizace** – sdružení fyzických a právnických osob s celostátní působností (sportovních svazů s celostátní působností, sportovních klubů a tělovýchovných jednot), jejichž posláním je podporovat sport a pohybové aktivity, zastupovat a chránit práva a zájmy sdružených členů.
- **Sportovní akce** – jednotlivá organizovaná sportovní soutěž, závod, zápas, hra nebo jiná aktivita sportovního charakteru.
- **Sportovní infrastruktura** – veškerá sportovní zařízení, nacházející se v daném územním celku.
- **Talentovaná mládež** – sportovně talentovaná mládež, které je věnována systematická péče a státní finanční podpora. Péče je určena pro diferencovaný okruh sportů, převážně olympijských.²

2.2. Definice a subsystémy tělesné kultury

Pojem tělesná kultura vyjadřuje specifické sociokulturní prostředí, v jehož rámci dochází k realizování různých vzájemně se podmiňujících činností, z nichž řídicí roli zaujímá tělocvičná aktivita, která je diferencována na tělesnou výchovu, tělocvičnou rekreaci a sport.

Systém tělesné kultury vyjadřuje množinu organizací, institucí, legislativních norem, způsobů personálního a materiálního zabezpečení, uspořádanou do funkční struktury, vycházející ze vzájemných vazeb uvedených prvků a vazeb na vnější okolí, s cílem co nejefektivnějšího zabezpečení a uspokojení zvláštních pohybových potřeb člověka,

²MŠMT. *Koncepce státní podpory sportu v České republice*. 2013.

realizovaných prostřednictvím tělesných cvičení (pohybové vzdělání, sportovní výkon, rekreace, atd.). Suma těchto tělesných cvičení se tak stává základní řídicí složkou celého systému tělesné kultury, od níž je odvozován vznik nutných organizací, institucí a systému specifického vzdělávání.³ Jedná se tedy o tvorbu hodnot, vztahů a norem, které jsou zabezpečovány specifickými tělocvičnými prostředky vedoucí k uspokojování biologických a sociálních potřeb člověka v oblasti fyzického, a z něj vyplývajícího psychického a sociálního rozvoje, s cílem jeho socializace a kultivace. Systém vedle sportu (charakterizovaného výkonovou motivací) obsahuje tělesnou výchovu (zaměřenou na pohybovou aktivitu vedoucí k rozvoji a udržování fyzické zdatnosti) a pohybovou rekreaci (potřeba aktivního odpočinku).

Systém tělesné kultury je podsystémem sociálního systému. Jedná se o specifické prostředí zabezpečující uspokojování pohybových potřeb člověka, který si vynutil vznik specifických organizací a institucí. Z této podstaty vyplývá, že se jedná o otevřený systém, který se neustále vyvíjí s nutností reagovat na různé vnější i vnitřní změny, které jsou odrazem obecného společenského vývoje. Na změny v systému tedy působí řada činností globalizačního charakteru i charakteristiky daného národa a tradice.⁴

Tělesná výchova

Školní tělesná výchova, díky náplni svých hlavních činností patří do oblasti veřejné prospěšnosti. Systém tělesné výchovy v sobě zahrnuje vzdělávání, péči o zdraví a fyzickou zdatnost i ochranu a podporu fyzicky a mentálně postižených osob.

V oblasti vzdělání se jedná o získávání vědomostí o podstatě a významu tělocvičných činností, hlavní orientací tělesné výchovy je však vlastní pohybové nadání žáků, studentů. Pro svoji složitou strukturu a sní spojenou technickou náročnost tělesných cvičení je tato forma pohybového vzdělání nezbytným pohybovým základem umožňujícím rychlejší a kvalitnější adaptaci na jiné pohybové dovednosti, spojené s pracovním a občanským životem každého člověka.

Tělesná výchova je v těsné vazbě na rozvoj zdraví a fyzické zdatnosti. Tělesná cvičení jsou jedním z mála prostředků aktivně ovlivňujícím a rozvíjejícím nejen zdraví a fyzickou

³HODAŇ, Bohuslav a Vladimír HOBZA. *Financování tělesné kultury jako složky občanské společnosti*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. Monografie (Univerzita Palackého). ISBN 9788024426587.

⁴HOBZA, Vladimír a Jaroslav REKTORÍK. *Základy ekonomie sportu*. Praha: Ekopress, c2006. ISBN 80-86929-04-3.

zdatnost. Tato vazba je závislá na množství hodin tělesné výchovy a množství žáků zařazených do hodin školní tělesné výchovy.

Školní tělesná výchova je jako vyučovací předmět významnou součástí veřejně prospěšných aktivit. Je součástí vzdělávacího systému, což znamená, že je realizována ve školách, jejichž provoz je řízen státní správou na úrovni státu, krajů a obcí. Finanční zabezpečení tělesné výchovy je zabezpečováno státním rozpočtem.

Pohybová rekreace

Pohybová rekreace se váže podobně jako tělesná výchova na vzdělávání, péči o zdraví a fyzickou zdatnost. Prvořadým záměrem pohybové rekreace je volnočasová rekreační činnost. V činnostech rekreačního charakteru je vzdělávání chápáno jinak než v případě tělesné výchovy. Týká se především optimalizace životního stylu a sním spojeného problému zdraví a celkové kvality života. Zvláštní postavení má v turistice, ve které je spojeno s tzv. kulturně poznávací činností. Diferencovaný charakter se projevuje v oblasti pohybového vzdělání – vychází se z již získaného pohybového vzdělání, které je udržováno, resp. dále rozvíjeno, nebo na základě vlastního zájmu dochází k získávání nových dovedností. Významným je přitom fakt, že se jedná o vnitřně motivovanou činnost, která je spojena s kulturním a smysluplným trávením volného času. Pohybová rekreace je realizovaná v neziskových organizacích.

Příslušným právníkům osobám, které pohybovou rekreaci realizují, jsou poskytovány finanční dotace ze státního rozpočtu, které pomáhají hradit náklady s činností spojené, aniž by přinášely jakýkoliv zisk. Podstatné jsou prostředky získávané z příspěvků členů, z jejich podílu na placení akcí i nákupu materiálu, ale i z různých dotací a grantů. Finanční prostředky je možné získávat i z vlastní výdělečné činnosti, ale za podmínek přesně stanovených, neprodukcujících zisk.

Sport

Sport je dnes vnímán jako celospolečenský fenomén, přitahující svojí atraktivností stamiliony lidí po celém světě. Sport můžeme rozdělit do několika skupin od amatérského až po výkonnostní a vrcholový sport. Po celém světě se konají jak běžné sportovní soutěže na regionálních úrovních, tak sportovní soutěže nadnárodního až světového charakteru jako jsou

různá mistrovství Evropy a světa, olympijské hry a světové poháry v nejrůznějších sportovních odvětvích. V rozdělení sportovních soutěží dochází k určitým diferencím, protože jsou značné rozdíly mezi tzv. velkými a malými sporty a tak dochází k tomu, že klubové zájmy jsou upřednostňovány před zájmy reprezentačními.

Základní organizační jednotkou, v níž je výkonnostní sport realizován, je občanské sdružení - spolek, předmětem jehož činnosti je provozování organizovaného sportu, který je vykonáván jako volnočasová činnost mimo zaměstnání. I trenéři na této úrovni sportu angažovaní mají přes svoji odbornou kvalifikaci charakter dobrovolných pracovníků. Jedná se tedy o amatérský sport se zaměřením na rozvoj jedince, podpora zdraví, zdatnost, výkonnost a další. Výkonnostní sport má nárok na příslušné dotace ze strany společnosti, státu.

Specifická je situace v systémovém zařazení vrcholového, profesionálního sportu. Ze začlenění vrcholového, profesionálního sportu do systému sportu vyplývá, že sportovci vykonávající sport na profesionální úrovni jsou zaměstnanci různých podnikatelských subjektů, které jsou orientovány na vytváření zisků. Z toho vyplývá, že se již nejedná o dobrovolné pracovníky v oblasti sportu. Významné profesionální sportovní akce přitahují každoročně velké množství diváků, z čehož plynou i značné finanční prostředky. Týká se to především mistrovství Evropy, světa, olympijských her a světových pohárů v různých druzích sportů. Sport je divácky velmi atraktivní a na druhé straně diváky velmi potřebuje, protože úroveň sportu koresponduje s diváckou obcí. Vzhledem k atraktivnosti sportu, jeho mnohem masovějšímu vnímání než například v případě umění, je sportovní reprezentace z hlediska zviditelnění státu státním zájmem. Snahou státu by tedy mělo být finanční podporování zabezpečení talentů a reprezentantů v oblasti sportu.⁵

2.3. Financování systému tělesné kultury

Důležitou podmínkou systematického financování tělesné kultury s ohledem na její veřejnou prospěšnost je diferenciací podpory do hierarchicky uspořádaných úrovní:

- stát,
- kraje
- municipality

⁵HODANĚ, Bohuslav a Vladimír HOBZA. *Financování tělesné kultury jako složky občanské společnosti*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, 214 s. Monografie (Univerzita Palackého). ISBN 978-802-4426-587.

- sportovní hnutí.

Rozdělení je nutné nejen z ekonomicko – správního hlediska v důsledku uplatnění principů subsidiarity v rámci legislativních a hospodářských principů, ale také z hlediska různorodosti poslání, nástrojů, cílů a kontroly, které jsou uplatňovány na jednotlivých úrovních.

Financování tělesné kultury z tzv. fondu veřejných prostředků zahrnuje tyto oblasti:

- dotace ze státního rozpočtu,
- dotace z krajských a místních rozpočtů,
- financování školní tělesné výchovy.

Finanční prostředky plynoucí ze státního rozpočtu určené na programovou podporu sportu a tělovýchovy jsou rozdělovány na veřejně prospěšné programy, podporu státní reprezentace a na investice. Rozdělování státních prostředků posuzuje Rada pro tělovýchovu a sport, která svá doporučení předkládá k rozhodnutí ministru školství, mládeže a tělovýchovy. Poskytování státních dotací investičního charakteru bylo upraveno Zásadami pro poskytování a čerpání prostředků státního rozpočtu určených pro pořízování, technická zhodnocení, opravy a udržování investičního majetku, které vydalo Ministerstvo financí a zákonem č. 218/2000Sb.

Prostřednictvím programového financování státní rozpočet přímo přispívá cca jednou třetinou celkových zdrojů k financování tělesné kultury, další dvě třetiny tvoří přiděly z krajských a municipálních rozpočtů. Přímá státní podpora sleduje především financování státní sportovní reprezentace, podpůrných programů vrcholového sportu vč. jeho zázemí a vrcholových středisek sportu, doménou krajských a municipálních rozpočtů je financování školní tělesné výchovy a pohybové rekreace.

Z hlediska metodiky a uplatňovaných postupů je financování tělesné kultury rozděleno do dvou oblastí:

- oblast financování tělesné výchovy a
- oblast financování pohybové rekreace a sportu.

Obě tyto oblasti na sebe vzájemně navazují, ale mají však zcela odlišné poslání a cíle. Dále se liší principy a formami financování. Zatímco tělesná výchova je zajišťována

z veřejných prostředků jednotlivých správních úrovní státu je těmito úrovněmi řízena a kontrolována, u pohybové rekreace a sportu dochází k dvojímu financování, tj. financování z různých zdrojů, různých typů subjektů, jejichž společné zájmy a cíle mohou být různé. O veřejné prospěšnosti tělesné výchovy nelze pochybovat, ale ne všechny aktivity sportu a pohybové rekreace kritéria veřejné prospěšnosti splňují, proto jsou tyto aspekty hlavním důvodem k odlišnému postupu financování těchto dvou oblastí.

Financování tělesné výchovy

Tělesná výchova je financována ze tří zdrojů:

- státního rozpočtu,
- rozpočtu krajů a municipalit,
- soukromých zdrojů.

Financování tělesné výchovy je velmi úzce spjato s organizačním uspořádáním školského systému v České republice. V současné době není možné vyčlenit z integrovaného vícezdrojového financování školství finanční prostředky, které jsou spojeny s tělesnou výchovou na všech typech škol, neboť dotace jsou poskytovány na veškerou výuku. Jinak je tomu u finančních prostředků určených na podporu sportovních talentů na školách se sportovní přípravou (Sportovní gymnázia).

Princip financování škol je založen na republikových rozpočtových normativech jako výše výdajů připadajících na vzdělávání jednoho dítěte, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie. Normativy jsou stanovovány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a jsou dále přidělovány formou dotací do krajských a municipálních rozpočtů. Krajské úřady tyto normativy dále diferencují a následně přidělují dotace na školy a školská zařízení ve své působnosti. Celkový podíl nákladů na tělesnou výchovu je přímo závislý na rozsahu vyučovacích hodin a na provozní náročnosti sportovní infrastruktury školy, což souvisí s rozdělením a diferenciací rozpočtu školy, a podléhá rozhodnutí vedení školy. Investice do sportovní infrastruktury je řešena navyšováním rozpočtu škol v rámci rozpočtových procesů veřejné správy. Sportovní infrastruktura školských zařízení není shodná, neboť požadavky na vybavení na základní stupeň a na navazující stupně škol jsou odlišné. V této oblasti prozatím nejsou prováděny normativní propočty, které by vycházely z osnov tělesné výchovy (obsah a rozsah výuky), potřebné plochy sportovní infrastruktury na žáka a ostatních

specializovaných požadavků (např. specializace školy na určitý druh sportu, atd.) V zemích Evropské unie bude pro budoucnost nutné alespoň v rozpočtech škol sledovat celkové výdaje na tělesnou výchovu (kapitálové a provozní) jako základ pro budoucí bilanci a koordinované řízení tělesné kultury v rámci EU a následně pro stanovení určitých standardů sportovní infrastruktury různých typů škol.

Rozdílné je financování pohybové rekreace a sportu. Zatímco je oblast financování tělesné výchovy zajišťována přímými toky a poměrně autonomně, dochází u financování pohybové rekreace a sportu k prolínání finančních toků, neboť obě aktivity jsou financovány rivalitně, na úrovni MŠMT, krajů a municipalit, a to z jedné z zdrojů. Koordinace dotační politiky je z těchto důvodů nutná. Proto je financování pohybové rekreace a sportu zachyceno ve společné rozpočtové kapitole.

Soukromé zdroje domácnosti doplňují celkové financování tělesné výchovy studentů a žáků, protože sportovní vybavení jako je oblečení, obuv, kolo, lyže, atd. podléhá individuálnímu soukromému zabezpečení.

Financování sportu

Zdroje financování sportu jsou:

- ze státního rozpočtu,
- z krajských a municipálních rozpočtů,
- ze soukromých zdrojů,
- ze zdrojů společnosti Sazka, a. s.,
- z vlastních příjmů sportovních organizací ze sportovní činnosti.

Hlavní finanční prostředky pro sportovní reprezentaci jsou uvolňovány ze státního rozpočtu pomocí Ministerstva mládeže a tělovýchovy na základě programů podpory sportu a tělovýchovy. Další peněžní prostředky jsou rozdělovány pro Resortní sportovní centra Ministerstva vnitra, Ministerstva obrany, Vysokoškolská sportovní centra, Sportovní gymnázia a vybrané sportovní akce nadnárodního významu. Centrálním bodem financování sportu a některých vybraných veřejně prospěšných programů je programová dotační politika.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zabezpečuje systém přidělování dotací v rámci subsidiarity všech veřejných rozpočtů s rovným přístupem oprávněných žadatelů se snahou o vyloučení komerčních záležitostí (mají vlastní zdroje příjmů, vytvářejí zisky). Státní

institute na centrální úrovni tak zastupují ve vztahu ke sportovnímu prostředí nejen zájmy organizovaných sportovců, ale také zájmy všech obyvatel České republiky.

Hlavní část dotační politiky státu je odborem sportu MŠMT orientována na podporu národních sportovních svazů a asociací, kde je činnost jednotlivých sportovních odvětví systematicky realizována. Další úlohou státu v oblasti financování sportu je alokace části vládních výdajů do pohybové rekreace formou národních dotačních programů. U těchto programů se předpokládá, že jsou to obce a kraje, které mají zájem na vytváření specifické sportovní a pohybové činnosti v daném místě. Pro jednotlivé programy jsou stanoveny podrobné popisy činností a jsou pro ně určeny objemové limity finančních prostředků.⁶

2.4. Tělesná kultura a sport v národním hospodářství

Systém tělesné kultury, jeho subsystémy a jimi produkované činnosti a aktivity významně ovlivňují jednotlivá odvětví národního hospodářství a následně přispívají k rozvoji jednotlivých regionů, neboť vytvářejí určité množství pracovních míst a příležitostí v oblastech výroby sportovního vybavení, výstavby speciálních sportovních zařízení, prodeje a distribuce sportovního vybavení, provozování a organizování nejrůznějších sportovních akcí, s čímž souvisí i rozvoj cestovního ruchu, dále se může jednat o činnosti sdělovacích prostředků, propagací atd.

Segmentový model sportovního odvětví člení sport působící v hospodářství na oblasti:

- sportovní výkony nabízené spotřebiteli jako aktivní účast nebo podívaná,
- produkty potřebné nebo požadované k produkci nebo ovlivňování výkonu a kvality sportu,
- produkty nabízené jako nástroje podpory sportu.⁷

Tělesná kultura ve všech svých podobách ovlivňuje odvětví volného času, cestovní ruch a další návazná průmyslová odvětví, včetně služeb. Objem produkce vytvářený odvětvím sportu má určitý význam jak z hlediska makroekonomického, tak i mikroekonomického.

⁶NOVOTNÝ, Jiří. *Sport v ekonomice*. Vyd. 1. Praha: WoltersKluwer Česká republika, 2011, 512 s. ISBN 978-80-7357-666-0.

⁷HOBZA, Vladimír a Jaroslav REKTOŘÍK. *Základy ekonomie sportu*. Praha: Ekopress, c2006, 191 s. ISBN 80-869-2904-3.

Jednotlivé subjekty sportovního hnutí zabezpečující organizované i neorganizované aktivity systému tělesné kultury působí v rámci národního hospodářství v různých právních podobách a různých formách organizačního i správního uspořádání.

Národní hospodářství je jedním ze subsystémů, který je definován na systému společnosti a je charakteristický souhrnem všech obyvatel státu, kteří provádějí ekonomickou činnost na ekonomickém území státu.

Národní hospodářství je možné rozdělit podle několika kritérií:

- kritérium odvětví (odvětví výroby a služeb),
- kritérium sektoru (primární až terciální),
- kritérium financování (ziskový a neziskový),
- kritérium vlastnictví (soukromý a veřejný sektor).

Pro zkoumání tělesné kultury se jeví jako nejvhodnější rozložení systému národního hospodářství podle kritéria vlastnictví, případně podle kritéria financování.

Podle kritéria vlastnictví se člení národní hospodářství na soukromý sektor a na sektor veřejný, který je dále členěn na sektor státní a samosprávný. Posledním sektorem podle kritéria financování je sektor domácností, který se ve velké míře podílí na koloběhu finančních prostředků v národním hospodářství, a tím i na nákupu a vlastnictví produktů systému tělesné kultury.

Institucionalizovaný sport je součástí veřejné ekonomiky, jedná se především o sport v rámci škol a školských zařízení a sportovních činností na komunální úrovni. Neinstitutionalizovaný sport, neorganizovaný a dobrovolný neformálně organizovaný sport, je z pohledu národního hospodářství záležitostí sektoru domácností, protože je především spojen s výdaji rodinných rozpočtů a tím je ve velké míře součástí privátního sektoru.

Soukromý i veřejný sektor ve smíšené ekonomice vzájemně úzce kooperují, navzájem se potřebují a doplňují.

2.4.1. Tělesná kultura a sport ve veřejném sektoru

V České republice jsou sport a tělesná výchova významným způsobem podporovány z veřejných rozpočtů v rámci veřejného sektoru. Oblast tělesné výchovy a sportu je obsažena

ve veřejném sektoru v bloku odvětví rozvoje člověka, kam spadá i školství, kultura, zdravotnictví a sociální služby. Odtud plyne zahrnutí tělesné kultury a sportu do kapitoly státního rozpočtu MŠMT.

Tělesná kultura je z hlediska ekonomické klasifikace velmi diferencovaná a její části jsou odlišně ekonomicky posuzovány. Specifické oblasti tělesné výchovy, pohybové rekreace i sportu mají znaky veřejného sektoru a to posláním, funkcí, činností i cíli. Mezi základní funkce tělesné výchovy a sportu patří funkce ekonomická, sociální, politická a etická.

V tělesné kultuře vedle sebe existují obě formy financování provozu a rozvoje, proto je tělesná kultura realizována jak ziskovým, tak neziskovým sektorem. Podíl ziskového sektoru je co do počtu subjektů, které realizují sportovní aktivity, sice menší, ale zvyšuje se jeho ekonomická váha měřená podílem na celkové produkci hrubého domácího produktu. Zisková i nezisková část subjektů působících v tělesné kultuře se vzájemně doplňují a podmiňují.

K vzájemnému doplňování dochází také u veřejného a soukromého sektoru. Soukromý sektor v celém systému tělesné kultury není hlavním motorem efektivnosti a výkonnosti. V důsledku nedokonalé konkurence, a tím i monopolu veřejného sektoru především v podsystému tělesné výchovy, tržní sektor pouze reaguje na ziskové příležitosti trhu., doplňuje tedy nabídku služeb převážně v individuální oblasti potřeb zákazníků v odvětví sportu.

2.4.2. Tělesná kultura a sport jako ekonomický statek

Pojem statek patří k základním ekonomickým kategoriím, název „statek“ pochází z neoklasické ekonomie. Statek ve fyzické podobě, nebo v podobě služby je určen ke spotřebě a má specifickou schopnost přinášet užitek a uspokojování potřeby.

Podle toho, kdo je hlavním nositelem nákladů, jež souvisí s provozováním určitého druhu sportu, se statky v oblasti sportu rozlišují jako:

- čistý veřejný statek,
- smíšený statek
- statek pod ochranou,
- privátní statek.

Tělesná kultura a sport jako čistý veřejný statek splňuje podmínky vymezení veřejného statku, a to: nevylučitelností ze spotřeby, nerivalitou a nulovými mezními náklady na spotřebu každého dalšího spotřebitele.

Nevylučitelnost ze spotřeby je dána volnými podmínkami provozování některých sportů, jako např. běh ve volné krajině, pěší turistika, cykloturistika, lyžování ve volné přírodě a také tělesná výchova ve školách, která je poručnickým statkem. V těchto případech je souběžně vykazována nerivalita, neboť za podmínek, za kterých jsou nabízeny tyto aktivity, nabízejí všem členům společnosti volný přístup. Nulové mezní náklady na spotřebu každého dalšího spotřebitele je možno zaznamenat všude tam, kde fixní a variabilní náklady sportovního zařízení jsou stejné pro různý počet spotřebitelů nebo sportujících.

Mnohé statky, vyskytující se v tělesné kultuře jsou zařazeny mezi statky smíšené a statky pod ochranou. Ke smíšeným statkům tělesné kultury, jako např. veřejné zimní stadiony, veřejná koupaliště, atd. patří nevylučitelnost ze spotřeby. Tyto statky jsou spotřebovávány kolektivně, vykazují však při naplnění efekt přetížení. Existuje celá řada jak individuálních, tak kolektivních sportů, kde rostoucí počet spotřebitelů příslušného sportu vede ke snižování kvality poskytovaného statku.

Nabídka produktů tělesné kultury, především sportu a pohybové rekreace je v oblasti určení typu statků determinována ziskovými příležitostmi trhu a také schopností uspokojit vymezený okruh spotřebitelů. Privátní nabídku v této oblasti zajišťují zejména statky, jejichž produkci není schopen uspokojit veřejná sektor a statky, jejichž spotřeba je zcela závislá na individuálních požadavcích každého spotřebitele.

Provozování zařízení tělesné kultury ve formě nabídky různých druhů statků má ve svých důsledcích podstatný vliv na výši jejich spotřeby, provozovatele i spotřebitele. Statek tělesné kultury, poskytovaný jako čistý veřejný statek, může být poskytován i bezplatně. U smíšeného veřejného statku přispívá na provoz příslušného zařízení stát, kraje nebo obce, čímž usměrňuje spotřebu tohoto statku. U soukromých statků je nabídka produktů a jejich cena dána běžnými tržními atributy.⁸

⁸HOBZA, Vladimír a Jaroslav REKTOŘÍK. *Základy ekonomie sportu*. Praha: Ekopress, c2006, 191 s. ISBN 80-869-2904-3.

2.4.3. Subjekty veřejného a soukromého sektoru v tělesné výchově a sportu

S ohledem na vlastnické a finanční struktury členění národního hospodářství lze dále rozdělit subjekty, které poskytují produkty a služby tělesné kultury. Konečným příjemcem produktů a služeb tělesné kultury a sportu může být jak individuální spotřebitel, tak i stát a územní samospráva.

Subjekty veřejného sektoru na straně nabídky produktů a služeb tělesné kultury se vyznačují tělocvičnými aktivitami, které jsou celoplošně nabízeny v rámci národního hospodářství. Státní sektor zabezpečuje tyto produkty a služby prostřednictvím neziskově orientovaných subjektů.

Ve státním a samosprávném sektoru zajišťují činnosti tělesné kultury především následující subjekty:

- a) V oblasti tělesné výchovy to jsou především školy všech typů (od základních škol až po vysoké školy), včetně branné výchovy na státních vysokých školách řízených ministerstvem vnitra a ministerstvem obrany.
- b) Nabídka v pohybové rekreaci je zajišťována prostřednictvím:
 - obcí, měst a sdružení obcí,
 - příspěvkových organizací obcí a měst, zajišťujících v daném vymezeném rozsahu provoz sportovních, tělocvičných a rekreačních zařízení pro občany,
 - ziskově orientované obchodní společnosti, u kterých je ve většině případů jediným vlastníkem obce, a které jsou zřizovány za účelem komerčního využití existujících nebo nově budovaných sportovních, tělocvičných a víceúčelových volnočasových zařízení.

c) Vrcholový sport je z úrovně veřejného sektoru podporován prostřednictvím komplexního financování specializovaných zařízení resortních středisek vrcholového sportu. Tato centra slouží k podpoře státní sportovní reprezentace.⁹

Ve vysoké míře také dochází k zabezpečování produktů a služeb tělesné kultury a sportu soukromým sektorem. Výjimku v této oblasti tvoří pouze tělesná výchova, která je

⁹HOBZA, Vladimír a Jaroslav REKTOŘÍK. *Základy ekonomie sportu*. Praha: Ekopress, c2006, 191 s. ISBN 80-869-2904-3.

zajišťována veřejným sektorem. Tělesná výchova je v minoritním zastoupení také zabezpečována v rámci soukromých škol. Subjekty soukromého sektoru v tělesné kultuře jsou definovány jako ziskové a neziskové.

Nejčastěji vyskytující se soukromé subjekty, které zabezpečují stranu nabídky produktů tělesné kultury, jsou:

- a) neziskově orientované subjekty, především privátní školy a ostatní neziskové nestátní organizace (občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti), které zajišťují tělesnou výchovu,
- b) ziskově orientované obchodní společnosti a živnosti, které nabízejí pohybové rekreace,
- c) nejrozumnorodější a také nejčteněji zastoupené subjekty, které jsou soustředěny do oblasti vrcholového a výkonnostního sportu. Sport je zajišťován ziskově i neziskově orientovanými subjekty. Tyto mají podobu občanských sdružení, jsou výrazně hierarchicky uspořádány, organizovány a vzájemně propojeny. TV důsledku historického i kulturního vývoje mají tyto organizace podstatný vliv na vývoji celkového klimatu ve sportu.

2.4.4. Neziskové organizace v oblasti tělovýchovy a sportu¹⁰

Obecně používaným pojmem, aniž by byl definován nějakým platným právním předpisem v České republice, je pojem nezisková organizace. O zvláštním zákonu, který by specifikoval neziskovou organizaci, předmět její činnosti, jakým způsobem vzniká a hospodáří, se dlouho uvažovalo.

V určité míře se o neziskových organizacích hromadně zmiňuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, aniž by zde byl tento pojem vysloveně uveden a blíže vysvětlen, vyjmenovává však jejich výčet a definuje v podstatě všechny tyto subjekty jako jednu skupinu, jíž se vymykají jen subjekty zřízené podle zvláštního právního předpisu k poskytování veřejných služeb v televizním nebo rozhlasovém vysílání, veřejné vysoké školy a zdravotnická zařízení s jiným daňovým režimem. Byl zaveden nový pojem –

¹⁰MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně*. Olomouc: ANAG, 2009-, sv. Účetnictví, daně. ISBN 978-80-7263-538-2.

nevýdělečné organizace – i když podchycovaly jen určitý výsek neziskového sektoru. Tato kategorie organizací je označována jako subjekty, u nichž hlavním předmětem činnosti není podnikání.

Druhou část neziskových organizací tvoří organizace veřejného sektoru, a to *organizační složky státu, územní samosprávné celky a příspěvkové organizace* – bez ohledu na zřizovatele.

Neziskové organizace jsou organizace, které nejsou založeny za účelem podnikání, jak je konstatováno v zákoně o daních z příjmů. Jedná se o organizace, jejichž činností je jiný zájem, ať už státu, společnosti nebo určité skupiny lidí. Jsou tedy zakládány za účelem provozování činnosti ve prospěch toho, kdo měl zájem na jejich zřízení. U neziskových organizací je kladen větší důraz na důležitost výsledků hlavního poslání, přičemž finanční výše příjmů z činností organizace jsou až na druhém místě.

Nevýdělečné organizace nemusí být vždy nutně neziskové, i když nejsou zřízeny proto, aby zisku dosahovaly. Mezi neziskové organizace v české republice jsou zařazeny i obce, kraje a státní fondy, u kterých převažuje charakter veřejné správy a služby, nelze však vyloučit ani činnost podnikatelského charakteru.

Zákon o daních z příjmů vylučuje z okruhu neziskových organizací obchodní společnosti a družstva, i když nebyly založeny za účelem podnikání. Z těchto souvislostí je možné konstatovat, že organizace, která není zřízená nebo založená za účelem podnikání, musí být právnickou osobou, s výjimkou organizačních složek. V žádném případě není možné, aby se za neziskový subjekt považovala osoba fyzická. Neziskové organizace jsou právnické osoby, mají svého zřizovatele, zakládají se podle různých právních předpisů a podléhají registraci na místech určených jim zákonem, podle kterého jsou zřízeny. Neziskové organizace jsou dále vedeny v seznamu ekonomických subjektů, který vede Český statistický úřad.

Tato diplomová práce je v praktické části zaměřena na neziskové subjekty působící v oblastech vzdělávání a sportu, kterými jsou v tomto případě gymnázia a gymnázia se sportovní přípravou (viz. 3.Kap). Proto jsou v dalším textu této podkapitoly pouze stručně popsány a charakterizovány subjekty neziskového sektoru - příspěvkové organizace a školské právnické osoby.

Výkon zřizovatelských nebo zakladatelských funkcí pro příspěvkové organizace zřízené organizačními složkami států se řídí zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů. Příspěvková organizace nemůže vzniknout jinak, než zvláštním právním předpisem což platí i pro

rozhodování o sloučení, rozdělení, splynutí a jiných změnách organizace. Pro každou nově zakládanou příspěvkovou organizaci využívající finančních prostředků státního rozpočtu musí být schválen zvláštní zákon.

Hospodaření příspěvkových organizací se řídí zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, umožňuje územním samosprávným celkům, aby ve své působnosti zřizovaly příspěvkové organizace zpravidla pro činnost, jejichž cílem není dosahování zisku a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Na základě rozpočtových pravidel mohou územní samosprávné celky zřizovat nejen příspěvkové organizace, ale i obchodní společnosti, akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným.

Zřizovatelem příspěvkových organizací může být organizační složka státu, kraj nebo obec. Odlišnosti vyplývají z titulu zřizovatele v nakládání s majetkem a způsobem hospodaření organizace. Příspěvkové organizace mohou být rozděleny do dvou skupin: příspěvková organizace zřízená organizační složkou státu a příspěvková organizace zřízená územními samosprávnými celky.

Příspěvkové organizace zřízené organizační složkou státu

Takto zřizovaná organizace vykonává hlavní činnost na základě zvláštního zákona nebo na základě zřizovací listiny. Hospodaření příspěvkové organizace je závislé na finančních příjmech od svého zřizovatele, příjmech ze státního rozpočtu v rámci finančních vztahů stanovených zřizovatelem. Dalšími příjmy příspěvkové organizace jsou prostředky získané jinou činností, peněžními dary od fyzických a právnických osob a prostředky ze svých fondů.

Organizace může být také financována prostředky z rozpočtu Evropské unie, Národního fondu a z rozpočtů územních samosprávných celků a státních fondů. Charakteristickým kritériem je, že veškeré příjmy příspěvkové organizace jsou prostředky získané pro stát, proto je zákonem striktně stanoveno dodržování hospodárného nakládání s finančními zdroji, jejich využití jen k účelům, na které jsou určeny, a na krytí nezbytných potřeb. Rozpočet organizace se skládá pouze z nákladů a výnosů souvisejících s poskytovanými službami, které jsou předmětem hlavní činnosti příspěvkové organizace, a sestavuje se jako každoročně

vyrovnány. Pokud nastanou nějaké změny, které by mohly ovlivnit vztah ke státnímu rozpočtu, příspěvková organizace je povinná tyto změny sdělit svému zřizovateli.

Povinností příspěvkové organizace je počínat si tak, aby plnila určené úkoly nejhospodárnějším způsobem a byly tak dodrženy stanovené finanční vztahy jak ke státnímu rozpočtu, tak k rozpočtům územních samosprávných celků. Finanční prostředky, které jsou organizaci poskytovány, musí být použity jen k účelům, na který jsou určeny při striktním dodržování právních předpisů s povinností zabezpečit bezproblémového chodu organizace. Pokud v průběhu roku nastanou nečekané situace s očekáváním, že by mohl konečný hospodářský výsledek skončit ztrátou, musí organizace učinit taková opatření, aby došlo ke konečnému vyrovnání rozpočtu.

Příspěvkové organizace územních samosprávných celků

Mezi hlavní kompetence zastupitelstev krajů a obcí patří zřizování příspěvkových organizací. Na rozdíl od příspěvkových organizací zřízených organizačními celky státu se příspěvkové organizace zřízené krajem nebo obcí zapisují do obchodního rejstříku. Ve zřizovací listině musí být povinně zapsány hlavní údaje o instituci, údaje o hlavní činnosti organizace, vymezení majetku a nakládání s ním a dále se uvádějí okruhy doplňkové činnosti.

Příspěvkové organizace, které jsou zřizovány organizační složkou státu, mají vymezené příjmy z takzvané jiné činnosti, zatímco příspěvkové organizace zřizované územními samosprávnými celky mají tuto činnost označenou jako doplňkovou.

Zřizovatel vydává rozhodnutí o vzniku, rozdělení, sloučení, splynutí nebo zrušení příspěvkové organizace. Ve zřizovací listině jsou vymezena všechna práva a povinnosti, zejména bude-li rozpracovávat podrobně nakládání s majetkem, rozsah hlavní i doplňkové činnosti. Doplňková činnost, která musí být povolena zřizovatelem, by měla navazovat na činnost hlavní s cílem hospodárného využívání majetku, finančních prostředků i lidských zdrojů a nesmí žádným způsobem narušovat plnění hlavního poslání příspěvkové organizace.

Hospodaření příspěvkových organizací je závislé na finančních prostředcích z rozpočtu svého zřizovatel a ze státního rozpočtu. Dalšími příjmy jsou prostředky získané v oborech hlavních i doplňkových činností. Organizace využívají také prostředky svých fondů i dary přijaté od fyzických a právnických osob, jak z tuzemska, tak i ze zahraničí. Výnosy

z doplňkové činnosti jsou přednostně používány na pokrytí výdajů hlavních činností, pokud zřizovatel neschválí jiný postup.

Školské právnické osoby

Zřizovateli školských právnických osob mohou být kraje, obce, dobrovolné svazky obcí, některá ministerstva, registrované církve a náboženské společnosti. Školská právnická osoba se zřizuje zřizovací listinou a vzniká dnem zápisu do rejstříku školských právnických osob.

Do konce roku 2004 připouštěl školský zákon pouze jedinou právní formu a tou byly příspěvkové organizace. Později se možnosti rozšířily na nová označení právnické osoby, zejména bylo nové označení školská právnická osoba. Činnosti škol a školských zařízení mohou také vykonávat organizační složky států. Název právnické osoby a organizační složky státu musí obsahovat označení druhu nebo typu školy. Školská právnická osoba je pojem zavedený právě školským zákonem.

Zdroje financování školské právnické osoby je možné rozdělit do několika oblastí:

- finanční prostředky ze státního rozpočtu,
- finanční prostředky z rozpočtů územních samosprávných celků,
- finanční prostředky přijaté od zřizovatele,
- příjmy z hlavní činnosti,
- příjmy z doplňkové činnosti,
- příjmy z majetku,
- dary a dědictví.

Nakládání s finančními prostředky a majetkem školské právnické osoby striktně upravuje zákon. Jedná se především o příjmy z hlavní činnosti, které jsou rozpočtovány, a je-li z hlavní činnosti dosahováno zisků, jejich další využití může být směřováno jen do hlavní činnosti. Školské právnické osoby mohou také vykonávat doplňkovou činnost, která navazuje na činnost hlavní nebo slouží k účelnému využití odbornosti zaměstnanců a majetku. Doplňková činnost nesmí být v rozporu s činností hlavní, nesmí omezovat hlavní činnost ani ohrožovat její kvalitu, rozsah a dostupnost a může být financována jen z vlastních příjmů této činnosti. Zákon připouští, aby krátkodobě byly použity rozpočtované prostředky

i na doplňkovou činnost, zvláště v těch případech, kde je obtížné zásadně od sebe odlišit hlavní a doplňkovou činnost, avšak ve vymezeném období musí být prostředky do rozpočtu vráceny. Může nastat situace, kdy v doplňkové činnosti dojde k zápornému hospodářskému výsledku, pak je nutné tento výsledek vyrovnat v následujícím období, nebo organizace musí učinit patřičná opatření k ukončení doplňkové činnosti.

Školní právnické osoby jsou přímo napojeny na veřejné rozpočty, proto zákon omezuje jejich pravomoci k některým úkonům: nesmí samy zřizovat školské právnické osoby, obecně prospěšné společnosti a nadace, nesmí zakládat obchodní společnosti ani se účastnit na podnikání jiných osob.

Školské právnické osoby vytváří své peněžní fondy – rezervní fond a investiční fond. Pokud je školská právnická osoba zřízena ministerstvem, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí musí vytvářet fond kulturních a sociálních potřeb. Rezervní fond slouží převážně ke krytí ztráty z hlavní činnosti z minulých let a k podpoře a zkvalitnění hlavní činnosti. Rezervní fond tedy nemůže sloužit ke krytí ztráty z doplňkové činnosti. Investiční fond je tvořen účetními odpisy podle zákona o účetnictví a slouží především k financování investičních potřeb školské právnické osoby. Pokud zřizovatel souhlasí, může organizace použít peněžní prostředky z investičního fondu i na financování jiných potřeb.

Fond kulturních a sociálních potřeb je v průběhu roku naplňován zálohově z roční plánované výše výdajů na platy a náhrady platů, popřípadě na mzdy a náhrady mezd a na odměny za pracovní pohotovost, na odměny a ostatní plnění za vykonávanou práci. Finální příděl do fondu kulturních a sociálních potřeb je vypořádán v rámci roční účetní závěrky ve vazbě na skutečnou výši nákladů. V zákoně není přesně vymezena metodika výpočtu přídělů do fondu ani jeho přesná výše, ta by se měla shodovat se schváleným rozpočtem. Příděl je obvykle ve výši 2%.

Školské právnické osoby mohou poskytovat dary pouze z fondu kulturních a sociálních potřeb nebo jiného peněžního fondu. K poskytování nebo přijímání půjček a uzavírání smluv o koupi najaté věci je vždy vyžadován souhlas zřizovatele.

Ke své činnosti školská právnická osoba využívá vlastní majetek nebo majetek pronajatý a vypůjčený od svého zřizovatele či jiné osoby.

2.5. Tělesná výchova a sport ve vzdělávací soustavě ČR

Tělesná výchova a sport mají výjimečné postavení v systému výchovy a vzdělání. Tělesná výchova už na nejnižších stupních vzdělávání vytváří předpoklady pro budoucí kladný vztah k pohybovým aktivitám. Uskutečňování tělesné výchovy na různých stupních vzdělávání přispívá ke zlepšování tělesné zdatnosti a zdraví žáků a pomáhá mladým lidem lépe vykonávat pohybové aktivity s pochopením jejich pozitivního vlivu v průběhu celého života. Organizovaný sport a tělesná výchova si klade za cíl, kromě výše uvedeného formovat znalosti a dovednosti, jako je týmová práce a fair play.

Postavení škol a školských zařízení upravuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, kterým jsou upravena předškolní, základní, vyšší odborné a některá jiná vzdělávání ve školách a školských zařízeních. V tomto zákoně jsou stanoveny podmínky, podle kterých je vzdělávání a výchova realizována, jsou zde také vymezeny práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání. Dále je ve školském zákoně stanovena působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství.

Školy a školská zařízení jsou zařazeny do veřejného seznamu, tzv. školského rejstříku. Dětem, žákům a studentům škol zařazených v rejstříku garantuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy odpovídající vzdělání daného stupně, pro který je škola určena. V praxi to znamená, že vzdělání získané na školách soukromých i církevních je rovnoprávné se vzděláním na školách zřizovaných MŠMT, jinými resorty, obcemi a kraji.

Od roku 2003 v oblasti školství probíhá proces slučování škol tak, aby velikost institucí umožňovala jejich efektivní a ekonomické fungování. Školský zákon dovoluje, aby pod jedním právním subjektem působily různé druhy škol a školských zařízení téhož zřizovatele, což znamená, že v malých obcích je možné spojit do jedné instituce mateřskou i základní školu. Kraje jakožto zřizovatelé sdružovaly i některé střední školy různého druhu vzdělávání či oborového zaměření, které sice právní subjektivitu měly, ale byly příliš malé a jejich provoz nebyl dostatečně ekonomický.

Nejběžnější právní formou veřejných škol je forma příspěvkové organizace. Školy zřízené v této právní formě spravují majetek svěřený zřizovatelem (jímž je stát, kraj nebo obec), dostávají od něho příspěvky na svou činnost a jsou svojí hlavní činností většinou neziskové. Školy zřizované ministerstvy nebo orgány územní samosprávy mohou mít právní formu buď jako příspěvkové organizace a školské právnické osoby nebo mohou být zřízeny jako organizační složky státu, pokud je jejich zřizovatelem Ministerstvo obrany, Ministerstvo

vnitřní nebo Ministerstvo spravedlnosti. Školy také mohou zřizovat církve a náboženské společnosti.

Školský systém ještě doplňují soukromé školy, které zřizují právnické osoby odlišné od výše uvedených, nebo fyzické osoby. Převažují u nich právní formy, které upravuje obchodní zákoník, ale také mohou využívat i formy obecně prospěšné společnosti i formy školské právnické osoby.

Financování školství je založeno na principu vícezdrojového financování. Finanční prostředky poskytované na krytí přímých výdajů na vzdělávání jsou přidělovány z rozpočtu MŠMT do rozpočtů jednotlivých krajů na základě výkonového financování prostřednictvím republikových normativů. Ministerstvo stanovuje republikové normativy jako výši výdajů připadajících na vzdělávání jednoho dítěte, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie v oblasti předškolního, základního, středního a vyššího odborného vzdělávání ve školách a školských zařízeních zřizovaných kraji, obcemi a svazky obcí na příslušný kalendářní rok. Republikové normativy v sobě zahrnují také vyjádření limitů počtu zaměstnanců připadajících na 1000 dětí, žáků nebo studentů. Následně jsou peněžní prostředky poskytnuty krajským úřadům formou dotace na zvláštní účet kraje a krajské úřady stanovují krajské normativy, součástí kterých jsou i příplatky na speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů. Školství je dále zabezpečováno finančními prostředky určenými na rozvojové programy, které jsou používány k financování specifických záležitostí, které není možné nebo efektivní zohlednit v normativech.

Krajské úřady v přenesené působnosti prostřednictvím krajských normativů rozepisují a poskytují peněžní prostředky právnickým osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení, které jsou příslušným krajským úřadem zřízeny, dále přímo právnickým osobám v oblasti vzdělávání, které jsou zřizovány obcemi nebo svazky obcí.

Vzdělávací soustava v České republice¹¹

Předškolní výchova

Institucionální předškolní vzdělávání není povinné. Je organizováno především v mateřských školkách, případně je realizováno v přípravných třídách základních škol a zahrnuje zpravidla děti od tří do šesti let. Mateřské školy mají v České republice velmi silnou tradici, což bylo hlavně způsobeno vlivem vysoké zaměstnanosti žen, kterou se vyznačovala česká ekonomika od roku 1948. Kapacity mateřských školek stačily pokrýt velkou potřebu umístění všech dětí zaměstnaných matek. K poklesu zájmu o služby mateřských školek došlo po roce 1989, ovšem brzy došlo opět k nárůstu poptávky. Transformační proces v roce 1989 zasáhl také stranu nabídky po službách mateřských školek, a to nepříznivě. Velká většina podniků, do té doby zřizovatelů mateřských školek se dostala do ekonomických potíží a předškolní zařízení byla hromadně rušena. Díky tomu došlo v mnoha regionech k nedostatku míst a růstu počtů nevyřízených žádostí, kdy tento stav trvá dodnes. Některé mateřské školy byly úplně zrušeny, u některých došlo k převedení pod kompetence obecních úřadů. Vznikaly také nové nestátní i církevní mateřské školy.

Cílem předškolního vzdělávání je rozvoj osobnosti dítěte v předškolním věku, podílet se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání pomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciální pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.

V současné době se předškolní vzdělávání řídí Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání. Koncepce předškolního vzdělávání je založena na stejných zásadách, jako ostatní úrovně vzdělávání. Rámcový vzdělávací program stanovuje elementární vzdělanostní základ, na který může navazovat základní vzdělávání.

Základní vzdělávání

V České republice je základní vzdělávání jediným vzdělávacím stupněm, kterého se ze zákona povinně účastní každé dítě v ČR a který tvoří základ pro celoživotní učení u celé populace. Prvořadým cílem základních škol je poskytování základního vzdělání všeobecného

¹¹REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007, 309 s. ISBN 978-808-6929-293.

charakteru, které má naučit žáky takovým dovednostem, aby mohli získané poznatky prakticky využívat a dále formulovat své postoje a názory. Základní školy mají nezastupitelný význam ve vzdělávací soustavě a začíná se vracet jejich dřívější role a význam. Základní vzdělávání se dělí na první a druhý stupeň s délkou povinné školní docházky v celkové délce devíti let v rámci devíti ročníků. První stupeň základního vzdělání je tvořen prvním až pátým ročníkem a druhý stupeň šestým až devátým ročníkem.

Česká republika disponuje poměrně hustou sítí základních škol. Naprostá většina základních škol je zřizována obcemi jako příspěvkové organizace, dále jsou také zřizovány soukromé i církevní školy, jejich celkový počet je ale malý.

Vzdělávání v základních školách probíhá na základě školních vzdělávacích programů. Tvorba těchto programů je výhradně v kompetenci ředitele školy. Školní vzdělávací programy jsou sestavovány školami na základě Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, který je vydáván Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

Vzdělávání ve středních školách

V současné době je posilován význam dosažení vyššího sekundárního vzdělání, neboť jeho absolvování otevírá absolventům cestu k uplatnění na trhu práce i k dalšímu profesnímu a osobnímu rozvoji. Dosažení středoškolského vzdělání se stalo jakousi normou, ale v mnoha zemích Evropské unie je stále značný podíl těch, kteří vyššího sekundárního vzdělání nedosáhli.

Cílem národních i nadnárodních politik v oblasti vzdělávání je omezit předčasné odchody ze vzdělávání. V České republice tento cíl nepředstavuje v podstatě žádný problém, protože střední školu dokončí téměř všichni absolventi základních škol. Střední vzdělávání v České republice probíhá ve třech relativně oddělených druzích škol: všeobecné střední vzdělání s maturitní zkouškou, odborné technické, ekonomické, zemědělské, umělecké, apod., na středních odborných školách a učňovské na středních odborných učilištích.

Všeobecně zaměřené vzdělání na střední úrovni vzdělávání poskytují v českém vzdělávacím systému obory vzdělání gymnázií, včetně oborů gymnázií se sportovní přípravou a tzv. dvojjazyčných gymnázií, a dále obory lyceí.

Vzdělávání na středních školách probíhá na základě školních vzdělávacích programů, které vedení školy sestavuje na základě rámcového vzdělávacího programu pro konkrétní obory vzdělání.

V současné době vznikají i nové typy středních škol a zájem je také o střední školy zřizované soukromými zřizovateli.¹²

Vyšší odborné školy

Vzdělávání ve vyšších odborných školách spadá do sektoru terciárního nevysokoškolského vzdělávání. Jedná se o samostatný vzdělávací stupeň, který sestává z tříletého studia v denní formě včetně odborné praxe. Vyšší odborné vzdělávání rozvíjí a prohlubuje znalosti a dovednosti studenta získané ve středním vzdělávání a poskytuje všeobecné a odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon náročných činností. Jedná se o profesně zaměřené vzdělávání pro uchazeče, kteří získali střední vzdělání s maturitní zkouškou, jenž klade důraz na aplikační stránku studia. V oblasti terciárního vzdělávání rozšiřují obory vyššího odborného vzdělávání nabídku bakalářských studijních oborů vysokých škol.

Vzdělávání na vyšších odborných školách je ukončeno absolutoriem. Absolventi získávají vysvědčení o absolutoriu a diplom a dále je jim umožněno používat označení diplomovaný specialista.

Vzdělávání na vysokých školách

Vysoké školy jsou podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách v platném znění vrcholné vzdělávací, vědecké nebo umělecké instituce. Mají výlučné právo poskytovat vysokoškolské vzdělání s udělováním akademických titulů svým absolventům. Vysoké školy se také vzhledem ke svému vědeckému a pedagogickému potenciálu významně podílejí na celoživotním vzdělávání.

Od roku 1990 došlo ve vysokém školství k důležitým změnám, z nichž nejvýznamnější byl vznik nových regionálních univerzit a fakult a pokračující rozvoj soukromých vysokých škol, jejichž vznik umožnil zákon o vysokých školách z roku 1998.

Vysoké školy poskytují svým studentům akreditované studijní programy a programy celoživotního vzdělávání. Jednotlivé typy studijních programů jsou bakalářský, magisterský a doktorský v uskutečňovaných formách prezenčního, distančního nebo kombinovaného

¹²MŠMT. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice 2012*. 2013. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi>.

studia. Vysoké školy jsou právnickými osobami hospodařící s vlastním majetkem. Na správnost nakládání s vlastním majetkem dohlíží správní rada vysoké školy.

Vysoké školy je možné členit podle typu studia na univerzitní a neuniverzitní v závislosti na poskytovaném typu studijních programů. Dalším kritériem pro členění vysokých škol je kritérium vlastnictví: veřejné, soukromé a státní vysoké školy (policejní a vojenské).

Na vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké nebo další tvůrčí činnosti vysokých škol se mohou podílet i jiné právnické osoby. Akademičtí pracovníci a studenti tvoří akademickou obec vysoké školy.

V České republice vedle veřejných vysokých škol fungují i soukromé vysoké školy, které jsou zřizovány jako právnické osoby se sídlem v České republice a které mohou působit jako soukromé vysoké školy, pokud jim ministerstvo udělí státní souhlas.

3. ANALÝZA FINANCOVÁNÍ SPORTOVNÍCH GYMNÁZIÍ

3.1. Terminologie dotací v oblastech tělesné výchovy a sportu

Pro rozdělování finančních prostředků je ve většině evropských států používán pojem dotace. V rámci členění lze rozlišit dva základní typy dotací a to účelové a neúčelové dotace, kdy oba typy mohou být používány na financování běžných a kapitálových výdajů.

Účelové dotace jsou poskytovány na předem stanovené účely. Jejich příjemce je zodpovědný poskytovateli za jejich užití k danému účelu a existují právně vynutitelné závazky poskytovatele vůči příjemci dotace, kdy zákonná legislativa a právní normy určují velikost i podmínky poskytnutí dotace. Účelové dotace mohou být podmíněny, což znamená, že vyžadují od příjemců jejich spoluúčast na financování daných výdajů. Dotace bez spoluúčasti jsou dotace, které představují pevnou – fixní částku, kterou poskytovatel poskytuje na předem určené služby a statky bez ohledu na to, jestli příjemce vynakládá ještě své finanční prostředky na danou službu.

Velikost dotace je vypočítaná na základě parametrů, které souvisejí se službou nebo statkem, na které se poskytuje. Pokud má dotace formu určitého procentního podílu na celkově vynaložené částce, jde o dotaci se spoluúčastí.

Účelové dotace můžou být dále členěny na dotace *otevřené* a *uzavřené*. U dotace otevřené velikost dotace závisí pouze na činnosti příjemce dotace (např. na daňovém úsilí obce – na zvyšování příjmů z místních daní), ve smyslu pevně stanoveného rovnocenného podílu příjemce (vlastních příjmů) a poskytovatele na financování dané služby. O dotaci uzavřenou se jedná v případě, kdy částka, kterou poskytovatel dává v rámci dotace, je stanovena fixně bez ohledu na to, kolik vlastních zdrojů příjemce na dané služby použije, tj. stanoví se strop velikosti dotace – maximální suma příspěvku, a to buď ve formě normativu nákladů na dotované veřejné statky, případně poskytovatel může limitovat objem poskytovaných dotovaných veřejných statků. Dotace s otevřeným koncem mají potenciálně neomezený objem, zatímco velikost dotací s uzavřeným koncem je omezena a týká se spíše realizace konkrétních projektů.

Účelové dotace mohou být podmíněny i jiným způsobem než výdajem příjemce, zejména ukazateli výkonů. Podmíněnost výdajů zajišťuje využití dotace na specifický účel, ale nezajistí, aby dotace nenahradila část vlastních příjmů, které by jinak byly použity ke stejnému účelu. Vhodnou alternativou je výkonová podmíněnost, která se zaměřuje spíše na výstupy než vstupy (např. podíl studentů dosahujících určitého standardu, nikoli objem výdajů na vzdělání). Rozdíl mezi dotací se spoluúčastí a dotací podmíněnou výkonem je, že by snížení výdajů příjemce mělo automaticky vést ke snížení dotace, zatímco v případě výkonové podmíněnosti nikoli. V případě výkonové podmíněnosti dotace nemusí klesnout, protože výkon nemusí být vždy dokonale spojen s výdaji.

Užití **neúčelových** dotací je zcela v kompetenci příjemce dotace, kterou obdrží na základě stanoveného kritéria. Neúčelové dotace nejsou povinně použity na konkrétní veřejný statek a služby, jejich poskytování není podmiňováno spoluúčastí a o jejich užití rozhoduje příjemce. Tyto finanční prostředky nechávají volnost v rozhodování jejich příjemců a jsou poskytovány v paušální fixní částce nebo mohou být vztaženy k příjmovému úsilí příjemce. Všeobecně jsou dotace obvykle používány k financování základní úrovně místních veřejných statků, a to podle vzorců uzákoněných v legislativě. Tyto vzorce obvykle odrážejí průměrné nebo normativní náklady na poskytování základní úrovně místních veřejných statků.

Dalším kritériem rozdělení dotací je způsob, jakým příjemce dotaci získává. Jestliže má příjemce na dotace automaticky nárok a dostává je pravidelně, aniž by o dotace musel žádat, jedná se o *nárokové* dotace. V případě, že příjemce musí o dotaci žádat, musí splnit určitá kritéria a nemá na ně automaticky nárok, jedná se o dotaci *nenárokovou*. Nenárokové i nárokové dotace jsou poskytovány z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, které mohou být jak běžné, na financování neinvestičních potřeb organizačních složek a příspěvkových organizací, tak kapitálové – grantové programy.¹³

¹³NOVOTNÝ, Jiří. *Sport v ekonomice*. Vyd. 1. Praha: WoltersKluwer Česká republika, 2011, 512 s. ISBN 978-80-7357-666-0.

3.2. Sportovní gymnázia v České republice

Oblast sportu a tělovýchovy je v České republice doplněna o oblast podpory škol s oborem gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou. Účelem sportovních gymnázií je podpora přípravy sportovně talentované mládeže, včetně zabezpečení jejich trenérů – pedagogů ve vybraných, zejména olympijských sportech. Sportovní gymnázia jsou zřizována krajskými úřady a jsou zařazena do rejstříku škol MŠMT, se čtyř až osmiletým oborem vzdělávání: gymnázium – sportovní příprava.

Vzdělávání na gymnáziích se sportovní přípravou má za cíl žáky a studenty vybavit klíčovými kompetencemi a všeobecným rozhledem na úrovni středoškolsky vzdělaného člověka a tím je připravit především pro vysokoškolské vzdělávání a další typy terciálního vzdělávání, profesní specializaci i pro občanský život.

Sportovní výkonnost a zkušenosti získané ve sportovním tréninku v rámci sportovních gymnázií dávají absolventům škol předpoklady pro pokračování v další sportovní činnosti na vysoké úrovni, včetně možnosti reprezentace České republiky.

Gymnázia se sportovní přípravou (sportovní gymnázia) plní svou funkci v rámci systému péče o talentovanou mládež. Cílem je rozvoj všestranné pohybové přípravy a sportovního tréninku, se zajišťováním potřebného objemu finančních prostředků pro kvalitní trenéry s využití možností spolupráce se sportovními kluby. Gymnázia se sportovní přípravou také zajišťují účinnou zdravotní prevenci a sledování zatěžování organismu, snižují tak rizika poškození zdraví. Podmínkou funkčnosti sportovních gymnázií je stanovení zdrojů a jasných pravidel financování.

Sportovní gymnázia představují součást systému péče o talentovanou mládež a spadají do soustavy speciálních škol v hlavních regionech České republiky. V současnosti je tento typ škol provozován v Praze, Brně, Ostravě, Jablonci nad Nisou, Plzni, Pardubicích atd.

3.2.1. Kritéria financování sportovních gymnázií v ČR

Vláda české republiky pomáhá sportu dotacemi ze státního rozpočtu. Gymnázia se sportovní přípravou mohou získat ze státního rozpočtu dva typy účelových nenárokových dotací, jedná se o dotace investiční a neinvestiční. Školy na tyto dotace nemají právní nárok. Finance ze státního rozpočtu na financování tělovýchovy a sportu jsou poskytovány prostřednictvím kapitoly 333 – Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Sportovní gymnázia jsou podporována na základě žádosti do vyhlášeného rozvojového programu „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem vzdělávání gymnázium se sportovní přípravou“. Organizace předkládají kompletní žádost, dle stanovených podmínek, včetně vyplnění všech potřebných údajů – zásadní kritéria. Předběžný rozpočet uváděný v žádosti žadatelem je pouze informativního charakteru a nemá vliv na konečné stanovení dotačního objemu ze strany MŠMT, protože státní dotace je stanovena výpočtem podle faktografických údajů. V této žádosti musí být vyplněny všechny náležitosti, jako identifikační údaje o předkládající organizaci, statutární orgány školy, dále údaje o programu, na které je žádána státní dotace.

Formální náležitosti žádosti do rozvojového programu

Důležitým bodem žádosti je doba realizace programu, která probíhá od prvního ledna do 31. prosince běžného roku. Dalším bodem žádosti je ekonomika projektu, kde v této části žádosti je podrobný rozpis požadované výše celkové dotace rozdělené na osobní náklady – z toho platy, pojistné, fond kulturních a sociálních potřeb a ostatní neinvestiční výdaje (ONIV). Následujícím bodem žádosti je informativní přehled sportů, které škola zabezpečuje finančně a trenérsky s rozpisem zabezpečovaných sportů, počtem trenérů, velikosti pracovních úvazku, počet chlapců a dívek v daných sportech a celkovým počtem sportovců v jednotlivých disciplínách. Důležitým bodem žádosti je rozdělení počtu žáků v ročníku, kde jsou pouze žáci oboru vzdělávání gymnázium se sportovní přípravou, u kterých škola zabezpečuje sportovní přípravu. V bodě „využívání sportovního a tělovýchovného zařízení“ je souhrn vlastních a pronajatých sportovních zařízení, kde jsou uvedeny i celkové finanční náklady na provoz těchto zařízení. Vlastním zařízením je například sportovní hala, kterou škola spravuje a slouží pro sportovní trénink kolektivních sportů. Náklady představují

mzdové prostředky pro zaměstnance (nepedagogické pracovníky) a provozní náklady, včetně oprav. Dalším sportovním zařízením uvedeným v žádosti je tělocvična školy, kterou má škola ve správě, nebo také posilovna, která je využívána pro sportovní trénink. Školy využívají pronájmu sportovišť, ty mohou být majetkem jak soukromých, tak i veřejných subjektů. Jako příklad takového zařízení může být krytý plavecký bazén, krytý tunel pro atletiku, atd. Školy se snaží na základě trojdohod (se sportovními kluby) eliminovat náklady za pronájem na minimum.

Financování sportovní přípravy na sportovních gymnáziích prošlo řadou změn. Od roku 2005, kdy nabyt účinnosti zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, je financování řešeno v rámci rozvojových programů. Rozvojový program je vždy vyhlašován pro příslušný kalendářní rok v závislosti na schválený státní rozpočet, v jehož rámci je přesně vymezen objem kapitoly 333 rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Dotace je poskytována formou diferencovaných vícenákladů na sportovní přípravu nad rozsah standardního normativního zajištění gymnaziálního vzdělávání v omezeném rozsahu v návaznosti na přidělený finanční objem státních prostředků pro tuto oblast. Konkrétně jde o žáky vzdělávající se v oborech vzdělání Gymnázium se sportovní přípravou. Na poskytování finančních prostředků v daném rozvojovém programu, není právní nárok.

Finanční podpora je určena pouze pro omezený počet sportů a na sportovní činnost prováděnou především ve vlastních zařízeních právnické osoby vykonávající činnost sportovního gymnázia. Finanční prostředky poskytnuté MŠMT přiděluje krajský úřad v přenesené působnosti právnickým osobám vykonávající činnost sportovního gymnázia, které jsou uvedeny v rozhodnutí o poskytnutí neinvestiční dotace na vyhlášený Rozvojový program podpory přípravy sportovních talentů na školách s oborem gymnázium se sportovní přípravou.

Při stanovování dotací sportovním gymnáziím jsou zvýrazněny olympijské sporty a využívání vlastního sportovního zařízení. Dále je přihlíženo k počtu žáků, počtu trenérů – pedagogů, náročnosti materiálně technické základny a úspěšnosti sportů na úrovni státní sportovní reprezentace České republiky.

Dotace pro sportovní gymnázia lze použít na:

- sportovní přípravu sportovců – žáků studující obor vzdělání gymnázium se sportovní přípravou, včetně zahraniční přípravy (náklady na soustředění a přípravné akce, na trenérské, zdravotní, metodické a technické, servisní zabezpečení, vybavení sportovními potřebami neinvestičního charakteru, nájemné prostor pro zabezpečení sportovní přípravy, příspěvek na regeneraci žáků),
- zabezpečení sportovců, pedagogických pracovníků-trenérů a členů realizačního týmu (cestovné, víza, náklady na dopravu osob a materiálu, ubytování, stravování, včetně nákladů na zkvalitnění stravy) a u škol pojištění odpovědnosti, standardní úrazové, léčebné náklady v zahraničí, cestovní, včetně pojištění sportovního materiálu.
- zabezpečení pedagogických pracovníků-trenérů a členů realizačních týmů (mzdové náklady, včetně povinných odvodů zaměstnavatele, náhrady mezd, dále služby).

Sportovní gymnázia odpovídají za hospodárné a účelné využití rozpočtových prostředků na určený projekt, pro který byly poskytnuty, a za jejich řádné a oddělené sledování v účetnictví, které je v souladu s obecně platnými předpisy. Povinností sportovních gymnázií je vypořádat dotace s příslušným krajským úřadem. MŠMT následně obdrží vyúčtování dotace od krajského úřadu.

Dotace ze státního rozpočtu je finančním příspěvkem, jehož výše i způsob rozdělení vychází z možností státního rozpočtu a z potřeb státu diferenciovaně zabezpečit oblast sportovních talentů. Tyto finanční prostředky jsou poskytovány v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Poskytnutí dotace nezakládá nárok příjemce na poskytnutí dotace v nadcházejících rocích. Soustavná podpora financování sportovních gymnázií zajišťuje kvalitní přípravu sportovně talentované mládeže.¹⁴

¹⁴MŠMT. *Vyhlášení rozvojového programu pro SG 2011.* 2010. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/rozdeleni-statni-dotace-2011-v-ramci-rozvojoveho-programu>

3.3. Analýza financování sportovních gymnázií v letech 2009 – 2013

V následujících tabulkách je zaznamenán přehled rozdělení dotací sportovním gymnáziím, získávaných každoročně z odboru sportu na MŠMT. Tabulky jsou rozděleny do pěti let a znázorňují poskytované dotace všem gymnáziím se sportovní přípravou v České republice v daném roce. V období pěti let se počet těchto gymnázií měnil. Znázorněné finanční prostředky se týkají pouze rozdělení účelové dotace na rozvojový program „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem vzdělání gymnázium se sportovní přípravou“, je tedy zobrazena pouze část týkající se finanční podpory sportu. Jedná se o podporu nad rozsah standardního normativního zajištění gymnaziálního vzdělávání.

Tab. 3.1 - Finanční podpora SG v roce 2009 v tis. Kč

Poř.	Kraje	Sportovní gymnázia	Rozpočet	Celkem
1.	Praha	Praha 5	396,0	6 836,4
2.		Praha 7	1 928,0	
3.		Praha 10	4 512,4	
4.	Středočeský	Kladno	4 363,2	4 363,2
5.	Jihočeský	České Budějovice	5 300,4	6 660,3
6.		Vimperk	1 359,9	
7.	Plzeňský	Plzeň	4 486,8	4 486,8
8.	Liberecký	Jilemnice	3 380,8	8 490,5
9.		Jablonec n. Nisou	5 109,7	
10.	Pardubický	Pardubice	6 217,9	6 217,9
11.	Jihomoravský	Brno	8 104,8	8 104,8
12.	Zlínský	Zlín	3 479,1	3 479,1
13.	Moravskoslezský	Ostrava	8 699,8	10 982,4
14.		Vrbno p. Pradědem	2 282,6	
15.	Vysočina	Jihlava	1 293,1	2 486,3
16.		Nové Město n. M.	1 193,2	
17.	Ústecký	Most	1 771,3	1 771,3
CELKEM			63 879,0	63 879,0

Zdroj: MŠMT, Rozvojový program pro SG v roce 2009

Rozdělení finančních prostředků proběhlo na základě vyhlášeného „Rozvojového programu SG“ který byl projednán poradou vedení MŠMT.

V roce 2009 bylo definováno cílem programu podpora rozvoje pohybového nadání a sportovního talentu žáků ve vybraných kmenových olympijských sportech, v systému sportovních gymnázií a v gymnáziích s třídami s oborem vzdělávání Sportovní

příprava. Podpora byla realizována dle schválených diferencovaných vícenákladů na sportovní přípravu.

Dotace byla realizována v daném roce pro 17 Sportovních gymnázií a Gymnázií s oborem Sportovní příprava, prostřednictvím svého zřizovatele (jednotlivé krajské úřady). Pro přípravu rozpočtu byly používány podklady a požadavky ředitelů Sportovních gymnázií. V roce 2009 finanční prostředky nebyly plně akceptovány, protože objem státních prostředků byl výrazně nižší.

Dotace rozvojového programu pro sportovní gymnázia byla v roce 2009 ve výši **63 879 tis. Kč**. Z toho bylo 37 888 tis. Kč použito ke krytí mzdových prostředků, na odvody povinného pojistného bylo poskytnuto 13 066 tis. Kč, a na fond kulturních a sociálních potřeb bylo poskytnuto 758 tis. Kč. Ostatní neinvestiční výdaje (ONIV) byly ve výši 11 627 tis. Kč.

Finanční prostředky byly školám rozdělovány na základě informací o počtu zabezpečovaných sportů, očekávaném počtu žáků (viz tabulka příloh) a podle celkové velikosti úvazků trenéra na Sportovních gymnáziích. Další položky pro přerozdělování finančních prostředků jsou náklady na materiálně technické zázemí s informacemi o vlastnictví, resp. Nutnosti pronájmu. Při stanovování dotací sportovním gymnáziím je přihlíženo k počtu žáku v olympijských, individuálních a kolektivních sportech a využívání vlastního zařízení. Důležitým faktorem při rozdělování dotací jsou i náročnosti materiálně technické základny a úspěšnosti sportovců na úrovni státní sportovní reprezentace ČR.

Tab. 3.2. - Finanční podpora SG v roce 2010 v tis. Kč

Poř.	Kraje	Sportovní gymnázia	Rozpočet	Celkem
1.	Praha	Praha 7	1 928,0	6 012,5
2.		Praha 10	4 512,4	
3.	Středočeský	Kladno	4 363,2	4 363,2
4.	Jihočeský	České Budějovice	5 300,4	6 660,3
5.		Vimperk	1 359,9	
6.	Plzeňský	Plzeň	4 486,8	4 486,8
7.	Liberecký	Jilemnice	3 380,8	8 490,5
8.		Jablonec n. Nisou	5 109,7	
9.	Pardubický	Pardubice	6 217,9	6 217,9
10.	Jihomoravský	Brno	8 104,8	8 104,8
11.	Zlínský	Zlín	3 479,1	3 479,1
12.	Moravskoslezský	Ostrava	8 699,8	10 982,4
13.		Vrbno p. Pradědem	2 282,6	
14.	Vysočina	Jihlava	1 293,1	2 486,3
15.		Nové Město n. M.	1 193,2	
16.	Ústecký	Most	1 771,3	1 771,3
Zůstatek			823,9	823,9
Celkem			63 879,0	63 879,0

Zdroj: MŠMT, rozvojový program pro SG v roce 2010

Finanční prostředky ze státního rozpočtu na rozvojový program „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem vzdělání gymnázium se sportovní přípravou“ byly uvolňovány prostřednictvím odboru sportu na MŠMT v celkové výši **63 879 tis. Kč**.

V roce 2010 byla dotace realizována pro 16 gymnázií s oborem vzdělání sportovní příprava prostřednictvím jejich zřizovatele, příslušným krajským úřadem. Při přípravě rozpočtu pro rok 2010 byly využity podklady – požadavky ředitelů sportovních gymnázií. MŠMT obdrželo v tomto roce 16 žádostí s celkovým objemem finančních prostředků ve výši **76 315 tis. Kč**. Konečné rozdělení schváleného finančního objemu prostředků bylo pro rok 2010 ve výši 63 879 tis. Kč. Z toho bylo na mzdové prostředky rozděleno 38 428 tis. Kč, na pojistné bylo rozděleno 13 066 tis. Kč, na fond kulturních a sociálních potřeb bylo přiděleno 758 tis. Kč a na ostatní neinvestiční výdaje bylo přiděleno 11 627 tis. Kč. Na šestnácti sportovních gymnáziích studovalo v roce 2010 v oboru sportovní příprava 1 587 žáků, výše trenérských úvazků byla 142,80.

Finanční prostředky ze státního rozpočtu na rozvojový program „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem vzdělání gymnázium se sportovní přípravou“ byly uvolňovány prostřednictvím odboru sportu na MŠMT v celkové výši 63 879 tis. Kč.

Cílem programu bylo jako v předešlém roce rozvoj pohybového nadání a sportovního talentu žáků ve vybraných kmenových olympijských sportech, v systému gymnázií s oborem vzdělání sportovní příprava.

Při stanovování dotací sportovním gymnáziím byly zvýrazněny olympijské sporty, individuální sporty a využívání vlastního zařízení. Dále je přihlíženo k počtu žáků, výši trenérských úvazků a náročnosti materiálního vybavení. Hodnotí se také úspěšnost sportů na úrovni státní sportovní reprezentace.

Pro postup realizace, uvolňování, hospodaření a vyúčtování neinvestičních dotací ze státního rozpočtu České republiky pro nestátní neziskové organizace je využíván „Vzor Rozhodnutí o poskytnutí neinvestiční dotace ze státního rozpočtu ČR v oblasti sportu za příslušný kalendářní rok“ včetně účelového určení a podmínek použití neinvestičních dotací poskytnutých v oblasti sportu.

Tab. 3.3. - Finanční podpora SG v roce 2011 v tis. Kč

Poř.	Kraje	Sportovní gymnázia	Rozpočet	Celkem
1.	Praha	Praha 7	1 238,6	5 795,7
2.		Praha 10	4 557,1	
3.	Středočeský	Kladno	4 740,0	4 740,0
4.	Jihočeský	České Budějovice	4 946,4	6 412,9
5.		Vimperk	1 466,5	
6.	Plzeňský	Plzeň	4 345,8	4 345,8
7.	Liberecký	Jilemnice	3 480,8	8 362,6
8.		Jablonec n. Nisou	4 881,8	
9.	Pardubický	Pardubice	5 816,9	5 816,9
10.	Jihomoravský	Brno	8 224,9	8 224,9
11.	Zlínský	Zlín	3 468,6	3 468,6
12.	Moravskoslezský	Ostrava	8 650,0	10 235,3
13.		Vrbno p. Pradědem	1 585,3	
14.	Vysočina	Jihlava	1 173,1	3 137,1
15.		Nové Město n. M.	1 964,0	
16.	Ústecký	Most	1 782,2	1 782,2
Celkem			62 322,0	62 322,0

Zdroj: MŠMT, rozvojový program pro SG 2011

V oblasti oboru vzdělání gymnázium se sportovní přípravou byly v roce 2011 přiděleny prostředky ve výši **62 322 tis. Kč**. V roce 2011 byla dotace realizována pro 16 gymnázií s oborem sportovní příprava prostřednictvím jejich zřizovatele. Při přípravě rozpočtu byly využity podklady a požadavky ředitelů sportovních gymnázií a celková žádost na Rozvojový program byla ve výši **74 850 tis. Kč**. Schválený finanční objem ve výši 62 322 tis. Kč byl rozdělen následovně: na mzdové prostředky bylo přiděleno 39 222 tis. Kč, na odvody pojistného 13 355 tis. Kč, pro fond kulturních a sociálních potřeb 386 tis. Kč a na ostatní neinvestiční výdaje 9 379 tis. Kč. Finanční objem mzdových výdajů jednotlivých sportovních gymnázií byl řešen stejným objemem jako v roce 2010. Snížení celkového rozpočtu se projevilo u položky ostatních neinvestičních výdajů o částku 1 159 tis. Kč.

Finanční prostředky byly rozděleny na základě žádosti ve vyhlášeném rozvojovém programu pro rok 2011. Rozvojový program byl vyhlášen pro příslušný kalendářní rok v závislosti na možnostech státního rozpočtu, v jehož rámci je přesně vymezen objem kapitoly 333 MŠMT. Z tohoto důvodu nebylo možné jednoznačně zaručit systémovou, pravidelnou finanční podporu sportovní přípravy, natož pak reagovat na roční nárůst mandatorních výdajů (platy trenérů – pedagogů).

Počet trenérských úvazků byl v tomto roce 141,9 a na sportovních gymnáziích studovalo v oboru sportovní přípravy 1 508 žáků. Finanční objem na jeden trenérský úvazek činil v tomto roce 271,8 tis Kč a finanční objem na jednoho žáka byl 25 564 tis. Kč. Nejvyšší počet žáků byl na Ostravském Sportovním gymnáziu Dany a Emila Zátopkových v počtu 234 žáků, v sedmi kmenových olympijských sportech, zabezpečovaných 18,8 trenérských úvazků.

Nejnižší počet žáků byl v tomto roce na Sportovním gymnáziu ve Vrbně pod Pradědem, pouze 19 žáků v oboru sportovní příprava ve třech kmenových olympijských sportech při trenérském úvazku ve výši 3,8 kde se projevilo snížení finančních prostředků o 42 %, z důvodů značného přefinancování jak ve vztahu k počtu žáků, tak i k velikosti trenérských úvazků. Dotace byla stanovena právě na základě počtu žáků v olympijských, individuálních sportech a celkového počtu žáků, dále na počtu trenéra a materiálně technické náročnosti zabezpečení sportovní přípravy.

Tab. 3.4. - Finanční podpora SG v roce 2012 v tis. Kč

Poř.	Kraje	Sportovní gymnázia	Rozpočet	Celkem
1.	Praha	Praha 7	412,3	5 280,5
2.		Praha 10	4 868,2	
3.	Středočeský	Kladno	5 065,2	5 065,2
4.	Jihočeský	České Budějovice	5 385,3	7 233,8
5.		Vimperk	1 848,5	
6.	Plzeňský	Plzeň	5 084,5	5 084,5
7.	Liberecký	Jilemnice	3 827,0	9 319,4
8.		Jablonec n. Nisou	5 492,4	
9.	Pardubický	Pardubice	6 781,8	5 816,9
10.	Jihomoravský	Brno	8 970,5	8 970,5
11.	Zlínský	Zlín	3 988,4	3 988,4
12.	Moravskoslezský	Ostrava	9 939,4	11 724,3
13.		Vrbno p. Pradědem	1 784,9	
14.	Vysočina	Jihlava	2 727,9	4 061,6
15.		Nové Město n. M.	1 333,7	
16.	Ústecký	Most	1 982,0	1 982,0
Zůstatek - rezerva			454,0	454,0
Celkem			69 946,0	69 946,0

Zdroj: MŠMT, rozvojový program pro SG 2012

Neinvestiční finanční prostředky na rozvojový program byly v roce 2012 uvolňovány prostřednictvím odboru sportu a to ve výši **69 946 tis. Kč**, v následujícím členění: na mzdové prostředky bylo přiděleno celkem 43 205 tis. Kč, na povinné odvody pojistného 13 335 tis. Kč, dále na fond kulturních a sociálních potřeb celkem 386 tis. Kč a na ostatní neinvestiční náklady bylo celkově rozděleno 9 379 tis. Kč. Cíl podpory zůstal stejný, jako v minulých letech.

Na výpočtu a rozdělení finančních prostředků se v roce 2012 nově podílela Asociace ředitelů sportovních gymnázií (viz. 4. kapitola), která vycházela z provedené analýzy asociace, a odbor sportu návrh plně respektoval. Odbor sportu MŠMT v roce 2012 obdržel celkem 16 žádostí o Rozvojový program na podporu Sportovních gymnázií s celkovým objemem finančních požadavků ve výši **78 063 tis. Kč**. Schválený finanční objem celkových poskytnutých prostředků byl ve výši 69 946 tis. Kč. Rozdíl mezi požadavky a poskytnutými prostředky tedy činil 8 117 tis. Kč. Rozdělení dotace roku 2012 pro oblast Sportovních gymnázií – vyhlášený rozvojový program byl projednán poradou vedení MŠMT a schválen ministrem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

V roce 2012 byla podpora realizována pro 16 gymnázií s oborem vzdělání sportovní příprava, tedy stejně jako tomu bylo v předešlém roce. V tomto roce studovalo v oboru Sportovní příprava 1509 žáků s celkovým počtem 144,02 trenérských úvazků.

K výraznému snížení finančních prostředků došlo u Sportovního gymnázia na Praze 7 a to z důvodů nízkého počtu žáků v jednotlivých ročnících. Důvodem tohoto poklesu byl nezájem a špatné studijní výsledky a díky tomu se nepodařilo otevřít 1. Ročník na této škole. Rada hl. m. Prahy se pokusila rozšířit počet sportů k již stávajícím a to od školního roku 2012/13. Financování rozšíření podporovaných sportů na této škole bylo řešeno v rámci finanční rezervy.

Požadovaná výše mzdových prostředků byla v tomto roce ve výši 44 459,2 tis. Kč, skutečný objem prostředků byl ve výši 43 205 tis. Kč. Výpočet platů trenérů vycházel ze skutečné výše platů roku 2011. Poměr zastoupení skutečností roku 2011 tvořilo 65% finančního objemu z roku 2011. Výpočet platů předešlého roku již vycházel z počtu žáků a přepočítaných trenérských úvazků a zbývající finanční objem byl rozdělen na základě nově vytvořené analýzy zpracované Asociací ředitelů Sportovních gymnázií, která vycházela z přepočtu žáků na úvazky trenérů, čímž se tento způsob výpočtu přiblížil normativnímu způsobu financování.

Výše ostatních neinvestičních nákladů byla v tomto roce 9 379 tis. Kč oproti požadavku ve výši 11 627 tis. Kč. Výpočet pro rok 2012 vycházel ze skutečné výše ostatních neinvestičních nákladů roku 2010. Poměr zastoupení skutečnosti roku 2010 tvořilo 90% finančního objemu z roku 2010, kdy finanční objem ostatních neinvestičních nákladů nebyl krácen a svojí výší odpovídal reálným potřebám škol a též roku 2012. Zbývající objem prostředků byl pak rozdělen podle počtu žáků na jednotlivých školách

Tab. 3.5. - Finanční podpora SG v roce 2013 v tis. Kč

Poř.	Kraje	Sportovní gymnázia	Rozpočet	Celkem
1.	Praha	Praha 7	246,6	5 104,5
2.		Praha 10	4 857,9	
3.	Středočeský	Kladno	5 058,8	5 058,8
4.	Jihočeský	České Budějovice	5 174,9	7 304,8
5.		Vimperk	2 129,9	
6.	Plzeňský	Plzeň	4 952,4	4 952,4
7.	Liberecký	Jilemnice	3 881,6	9 273,3
8.		Jablonec n. Nisou	5 391,7	
9.	Pardubický	Pardubice	6 803,4	6 803,4
10.	Jihomoravský	Brno	8 827,7	8 827,7
11.	Zlínský	Zlín	4 035,6	4 035,6
12.	Moravskoslezský	Ostrava	10 493,7	12 270,0
13.		Vrbno p. Pradědem	1 777,0	
14.	Vysočina	Jihlava	2 905,7	4 427,0
15.		Nové Město n. M.	1 521,3	
16.	Ústecký	Most	1 941,8	1 941,8
Celkem			70 000,0	70 000,0

Zdroj: MŠMT, rozvojový program pro SG 2013

Celkový požadovaný objem finančních prostředků byl v roce 2013 ve výši **74 826 tis. Kč**. Skutečná přidělená částka k rozdělení mezi jednotlivá sportovní gymnázia byla ve výši **70 000 tis. Kč**. Rozdíl byl tedy 4 826 tis Kč. I přes to však došlo oproti minulému roku k nárůstu celkových prostředků. Na mzdové prostředky bylo vyčleněno celkem 43 205 tis Kč, odvody pojistného byly ve výši 14 689 tis. Kč, pro fond kulturních a sociálních potřeb bylo vyčleněno 425 tis. Kč a na ostatní neinvestiční výdaje bylo přiděleno 11 681 tis. Kč.

V roce 2013 bylo touto dotací zabezpečováno na všech šestnácti školách celkem 1 512 žáku, při 146,26 trenérských úvazcích. Nejvyšší počet žáků byl v tomto roce na Sportovním gymnáziu Dany a Emila Zátopkových v Ostravě (260 žáků při 22,83 trenérských úvazků) a Brně (194 žáků při 18,19 trenérských úvazků), ve čtyř a osmiletých studijních oborech se sportovní přípravou. Nejnižší počet studentů byl zaznamenán v tomto roce ve Vrbně pod pradědem a v Novém Městě nad Metují, shodně 30 žáků při 4,29 trenérských úvazků.

Sportovní gymnázium na Praze 7 řešilo útlumový program již od roku 2012 a v roce 2013 byl předložen požadavek pouze na finanční podporu uzavření školního roku 2013. Z tohoto důvodu byl požadován omezený rozpočet a objem mzdových prostředků pro zrušení

pracovních poměrů trenéra. Ve školním roce 2012/2013 bylo na Sportovním gymnáziu na Praze 7 pouze sedm žáků v oboru sportovní příprava při 0,64 trenérských úvazcích.

Výpočet platů trenérů byl konstruován na základě skutečné výše platů roku 2012. Poměr zastoupení skutečnosti roku 2012 tvořilo 65% finančního objemu roku 2012. Zbývající finanční objem byl rozdělen na základě použití analýzy zpracované Asociací ředitelů Sportovních gymnázií, která vycházela z přepočtu žáků na úvazky trenérů, čímž se způsob financování přiblížil normativnímu způsobu přerozdělování mzdových prostředků.

Ostatní neinvestiční výdaje vycházely ze skutečné výše roku 2012, kde poměr zastoupení skutečnosti předešlého roku tvořilo 90% objemu roku 2012, a finanční prostředky na ONIV nebyly kráceny a svojí výší odpovídaly reálným potřebám škol a též roku 2013. Zbývající objem byl pak rozdělen podle počtu žáků na jednotlivých školách.

3.4. Sportovní gymnázium Dany a Emila Zátopkových v Ostravě

Předešlá podkapitola se věnovala analýze finanční podpory sportovní přípravy na všech stávajících gymnáziích se sportovní přípravou v České republice. V této podkapitole je přiblíženo, jak je nakládáno s finančními prostředky, které jsou poskytovány na podporu přípravy sportovních talentů, na vybraném sportovním gymnáziu, kterým je Sportovní gymnázium Dany a Emila Zátopkových V Ostravě. Nejdříve je ale potřeba stručně charakterizovat vybranou organizaci.

Stručná historie školy

Sportovní gymnázium Dany a Emila Zátopkových převzalo v koncepčních záměrech pozici jedné ze sportovních škol, které na území našeho státu byly zřizovány v letech 1984 - 1985 po rozpadu bývalých středisek vrcholového sportu. Sportovní školy zřizovalo MŠMT ve vybraných okresech a městech. V Čechách to byly Praha, Plzeň, Pardubice, Kladno, České Budějovice, Jablonec nad Nisou, Jilemnice. Na území Moravy pak Ostrava a Brno. Postupně se jejich počet rozšířil o Vimperk, Most, Zlín, Vrbno pod Pradědem a Nové Město na Moravě.

V současném systému výchovy sportovně talentované mládeže zaujímají střední článek. V Ostravě vznikla sportovní škola 1. 9. 1985 přesunem sportovců ze ZŠ Provaznická, SOU VŽKG a Slezskoostravského gymnázia pod jednu střechu do budovy na Volgogradské ulici. Soustředily se tak na jedno místo tři kategorie sportovců a to žáků 5. až 8. ročníku ve věku 10 - 14 let, učňů 1. a 2. ročníku čtyřletého maturitního oboru mechanik strojů a zařízení a žáků 1. – 4. Ročníku gymnázia. Jejich sportovní specializace byly atletika, judo a zápas.

Počet kmenových sportů se postupně zvyšoval a měnila se také jejich struktura. Dočasně byl zaveden fotbal, zrušen byl zápas, přibýly míčové sporty basketbal a volejbal a další individuální sporty plavání, sportovní gymnastika a moderní gymnastika.

Od 1. 1. 1991 začala mít škola právní subjektivitu a k termínu 1. 9. 1993 změnila svůj statut na sportovní gymnázium. V praxi to znamenalo ukončení přijímání žáků do základní školy a odborného učiliště. Nová koncepce vzdělávání byla vytvořena z oborů pouze gymnaziálních. Sportovní gymnázium se tím více otevřelo nejen vybraným kmenovým sportům, ale také všem dalším sportovním specializacím a všem sportovním klubům.

Postupně se zlepšovaly podmínky a modernizovaly některé součásti školy. Nejrozsáhlejšími byly rekonstrukce školní družiny na domov mládeže spolu s vybudováním spojovacího pavilonu (1989), zakoupení vlastní sportovní haly na Plzeňské ulici (1995), rekonstrukce školní kuchyně (2004) a realizace školního projektu rekonstrukce venkovních ploch na víceúčelový sportovní areál (2000 - 2007).

Od 1. 4. 2001 má škola nového zřizovatele. Stal se jím Moravskoslezský kraj. Škola zůstala nadále příspěvkovou organizací s regionální působností, protože soustřeďuje sportovce aktivně působící nejen ve sportovních klubech v Ostravě, ale také ve sportovních klubech přilehlých oblasti Opavy, Nového Jičína, Frýdku-Místku, Karviné a dalších.

Od 1.9.2004 byl škole propůjčen čestný název spojený se jmény nejvýznamnějších českých atletických legend. Trenérská rada školy předložila návrh na propůjčení čestného názvu paní Daně Zátopkové na základě prokazatelných dlouhodobých vynikajících sportovních výsledků, kterých dosahují žáci a absolventi školy na nejvýznamnějších republikových soutěžích a nejvyšších mezinárodních soutěžích typu ME, MS a na olympijských hrách.

Kmenové sporty na Sportovním gymnáziu D. a E. Zátopkových

Atletika – na střední škole – Sportovní gymnázium je již od založení jako kmenový sport. Tréninkový proces probíhá v převážné míře na stadionu SSK Vítkovice, v současné době Městský stadion. Od roku 2007 se tréninkové prostory výrazně rozšířily o nová atletický stadion v areálu Sportovního gymnázia. Škola dále využívá ke sportovní přípravě vlastní tělocvičny, posilovnu a okolní terény. Žáci a absolventi Sportovního gymnázia absolvují každoročně velké množství atletických závodů. Podílí se tak velkou měrou na úspěších Atletického klubu SSK Vítkovice v soutěžích družstev mládeže i dospělých a dlouhodobě patří mezi nejúspěšnější oddíly a kluby při mistrovstvích České republiky.

Basketbal – je na Sportovním gymnáziu jedním z kmenových sportů. Basketbalisté dostali poprvé možnost studovat na této škole ve školním roce 1988/89, od roku 1992 se zařadily mezi studentky Sportovního gymnázia i basketbalistky. Studenti byli převážně členy BK NH Ostrava, později se připojovali basketbalisté i basketbalistky z jiných klubů a měst. Z ostravských klubů vedle Nové huti začali na Sportovním gymnáziu studovat hráči z Hladnova, od školního roku 2004/05 byla spolupráce rozšířena s mládežnickým klubem Snakes Ostrava. V současné době je partnerem Sportovního gymnázia Basketbalové centrum mládeže Ostrava (BCM), jejímž hlavním cílem je výchova talentované mládeže a příprava pro uplatnění hráčů v družstvech vrcholového basketbalu. Sportovní příprava probíhá v zařízeních Sportovního gymnázia (tělocvičně, hale SG a posilovně SG), dále pak ve sportovních zařízeních jednotlivých klubů (hala BK NH Ostrava – Bonver aréna) a tělocvičně a hal na Základní škole Dvorského. Regenerace sportovců je přímo v areálu sportovního gymnázia. Součástí sportovní přípravy studentů jsou tři tréninkové jednotky v rámci dopolední školní výuky, dále pak každodenní odpolední trénink v jednotlivých basketbalových klubech.

Moderní gymnastika – je nejmladším kmenovým sportem na Sportovním gymnáziu a byla zařazena od 1. 9. 2005. Studentky se zúčastňují pohárových soutěží v rámci České republiky, mistrovských soutěží v jednotlivých věkových kategoriích a zároveň soutěží na mezinárodní úrovni. Podle výkonnosti jsou rozdělena do skupiny A (naděje, juniorky, seniorky) – závodí se podle mezinárodního programu F.I.G, a do skupiny B (kadetky a dorostenky) – závodí se podle národních pravidel ČSMG. Příprava závodnic je zabezpečena profesionálními trenéry. Studentky jsou členkami sportovních klubů moderní gymnastiky SSK Vítkovice a SK Kalten Ostrava. Sportovní příprava probíhá v prostorách haly Sportovního gymnázia na Plzeňské ulici v Ostravě a v tělocvičně na Základní škole Mitušova

16, v Ostravě Hrabůvce. Dvakrát ročně pak závodnice absolvují společné zimní a letní soustředění.

Sportovní gymnastika – od školního roku 1994 – 1995 patří sportovní gymnastika mezi kmenové sporty Sportovního gymnázia Dany a Emila Zátopkových. Během tohoto období dosáhli studenti a studentky školy řady významných výsledků a reprezentovali svými výkony nejen školu, mateřský klub a město Ostravu, ale i Českou republiku na evropských i světových soutěžích. Na mistrovských soutěžích v letech 1999 – 2009 získali studenti školy celkem 19 titulů Mistra ČR, 28x získali stříbrnou a 26x bronzovou medaili. Nejlepší z nich byli členy žakovských, juniorských nebo seniorských reprezentačních výběrů a zúčastnili se řady mistrovství světa, mistrovství Evropy nebo světových univerziád.

Smluvními partnery pro sportovní gymnastiku jsou dva kluby – Gymnastický klub Vítkovice a Sokol Moravská Ostrava. Sportovní příprava probíhá ve sportovních halách V Ostravě Vyškovicích a v Ostravě na ulici Čs. Legií.

Judo – je zařazeno jako kmenový sport na Sportovním gymnáziu již od samotného zřízení školy, tj. od roku 1985. Za tu dobu prošli školou mnozí reprezentanti Československé a poté i České republiky. Na školu přicházejí studenti z ostravských (1.JC Baník Ostrava, TJ Mittal Ostrava, MěP Ostrava) i z mimoostravských oddílů (TJ Baník Karviná, JC Havířov, atd.). Tréninky judistů a judistek jsou organizovány v hale TJ Mittal Ostrava na Várenské ulici a v hale Sareza v Ostravě Přívoze, kde má tréninkové středisko 1.JC Baník Ostrava. Samozřejmostí jsou na škole i soustředění a to jak školní, tak i reprezentační.

V uplynulých 25 letech získali studenti Sportovního gymnázia 67 titulů Mistrů Československé nebo České republiky. Studenti startovali a nadále startují jak v mužských, tak i dorosteneckých ligách. Za poslední roky se studenti Sportovního gymnázia prosadili i v reprezentačních výběrech svých věkových kategorií.

Plavání – v roce 1999 se plavání stává na Sportovním gymnáziu v Ostravě kmenovým sportem. Plavci získávají množství medailí jak na mládežnických soutěžích, tak i v kategorii dospělých. A současně se ziskem medailí na mistrovských soutěžích ČR jsou studenti školy díky dobrým výkonům zařazováni do reprezentačních výběrů ČR. V průběhu deseti let startovalo dvacet dva studentů školy v reprezentačních výběrech české republiky.

Škola ve spolupráci s Klubem plaveckých sportů Ostrava vytváří velmi kvalitní podmínky pro přípravu studentů – plavců. Skupina studentů se díky dobré spolupráci s kluby v regionu rozrůstá, na škole studuje pravidelně 20 – 24 plavců ve třídách čtyřletého studia. V posledních

letech dosáhli plavci – studenti Sportovního gymnázia obrovských úspěchů jak na regionální tak nadnárodní úrovni. Rok 2009 byl nejúspěšnější rok v celé historii ostravského plavání od roku 1945.

Volejbal – na škole má volejbal své pevné místo již od školního roku 1987/88. Volejbal je zastoupen zejména hráči a hráčkami volejbalových klubů TJ Mittal Ostrava a VK DHL Ostrava.

Sportovní gymnázium systematicky zajišťuje vedle oboru se sportovní přípravou obor vzdělávání gymnázium – tělesná výchova a obor vzdělávání gymnázium.

V těchto oborech vzdělávání studují žáci, kteří se specializují na hokej, fotbal, házenou, stolní tenis, tenis, lyžování, cyklistiku, tanec, biatlon, triatlon, lukostřelbu, krasobruslení, jachting, karate, taek – wondo, baseball, softball a další sporty.

Studenti tohoto oboru vzdělávání jsou nedílnou součástí systému péče o sportovně talentovanou mládež školy. Pod oficiálním názvem tělesná výchova studují sportovci v tomto oboru vzdělávání od roku 1993 a od školního roku 2009/2010 pod názvem gymnázium, kdy byl tento obor vzdělávání transformován podle nového Rámcového vzdělávacího programu.

Žáci tohoto oboru vzdělávání mají 5 hodin tělesné výchovy týdně. Rozsah teoretických předmětů je totožný jako u oboru vzdělávání Gymnázium se sportovní přípravou. Obor vzdělávání se osvědčuje jako ideální vstupenka pro další studium na vysoké škole tělovýchovného zaměření. Skloubení výkonnostního sportu, všestranně zaměřené tělesné výchovy a gymnaziálního studia se dlouhodobě osvědčilo. Řada sportovců – reprezentantů ČR studuje podle individuálních vzdělávacích programů.

Přestože sporty tohoto oboru vzdělávání nezasahují k počátkům založení školy, za dobu svého trvání dosáhli studenti Sportovního gymnázia obrovských sportovních výsledků.

Obory vzdělávání na Sportovním gymnáziu D. a E. Zátopkových

Obory vzdělávání se sportovní přípravou jsou určeny pouze pro uchazeče ve vybraných sportovních specializacích, které schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy jako tzv. kmenové sporty. Kmenovými sporty jsou sportovní a moderní gymnastika, plavání, basketbal, volejbal, atletika a judo. Na zabezpečení sportovní přípravy dostává škola z MŠMT účelovou dotaci pro zabezpečení tréninkových prostor, soustředění, sportovního materiálu a mezd trenérů.

79-42-K/41+81 Gymnázium se sportovní přípravou

Tento obor je určen pro žáky z 5. a 9. tříd, kteří mají dobré studijní výsledky na ZŠ a věnují se aktivně sportu, který patří mezi tzv. kmenové sporty SG: atletika, basketbal, gymnastika, judo, volejbal, plavání a moderní gymnastika. Škola zajišťuje komplexně v těchto sportovních odvětvích také sportovní přípravu (trénink). Žáci trénují dopoledne třikrát týdně a odpoledně denně pod vedením trenérů Sportovního gymnázia. Škola dostává od MŠMT pro kmenové sporty účelovou dotaci na zabezpečení sportovní přípravy. Žákům je poskytován příspěvek na sportovní soustředění, funkční lékařské prohlídky, materiální vybavení aj. Maximální kapacita je u oboru Gymnázium se sportovní přípravou v osmiletém oboru 150 žáků a ve čtyřletém oboru 180 žáků.

79-41K/41+81 Gymnázium

Tento obor je určen pro žáky z 5. a 9. tříd, kteří mají dobré studijní výsledky na ZŠ a věnují se aktivně některému z dalších druhů sportu (kromě tzv. kmenových sportů SG). Jedná se např. o fotbal, stolní tenis, lední hokej, tenis, házenou, cyklistiku, šerm, karate, krasobruslení, florbal, aerobik, tanec, orientační běh, lyžování a další. Škola sleduje jejich výkonnost, tréninkovou přípravu v tělovýchovných jednotách, sportovních oddílech nebo klubech a výsledky ve sportovních soutěžích. Žáci mají rozšířenou výuku tělesné výchovy v rozsahu 6 hodin týdně se zaměřením na atletiku, basketbal, gymnastiku, plavání a volejbal. Specializovaný trénink zajišťují sportovní kluby. Maximální kapacity žáků jsou stejné jako u oboru Gymnázium se sportovní přípravou.

Vybavenost školy

Školní pavilony jsou prostorově využity pro vzdělávání žáků v kmenových a odborných učebnách, které doplňují kabinety učitelů a trenérů a kanceláře vedení školy a administrativy. Odborné učebny s dobrým materiálním zázemím jsou vybudovány pro výuku předmětů biologie, fyziky, dějepisu, zeměpisu, informatiky a výpočetní techniky, hudební výchovy, výtvarné výchovy a pro výuku praktických cvičení z chemie. Žáci mají možnost zapůjčení knih ve školní knihovně. Ve všech kabinetech a ve vybraných učebnách je zajištěn přístup na internet. Pro práce žáků je k dispozici ve dvou učebnách celkem 30 počítačů. Postupně se rozšiřuje počet učeben, kde je možno využít k moderním formám vyučování dataprojektorovou techniku.

Pro sportovní trénink a tělesnou výchovu má škola ve svém areálu výborně vybavenou posilovnu a menší tělocvičnu. Vlastní samostatně stojící sportovní halu, která je velmi vhodná pro míčové sporty. Venkovní víceúčelový areál s horolezeckou stěnou, multifunkčním hřištěm, tenisovými kurty a 400m dlouhým atletickým oválem s příslušnými sektory je největším dlouhodobým školním projektem. Tato cvičiště přímo u školy doplňují prostory pro regeneraci a rehabilitaci, které jsou situovány v tomtéž místě do správní budovy. Dalšími součástmi školy jsou domov mládeže s maximální kapacitou 60 lůžek a školní jídelna. Dispoziční řešení ubytovacího zařízení je v úrovni 1. kategorie, tj. ve dvou nebo tří lůžkových pokojích. Polovina pokojů má vlastní sociální zařízení. V jednotlivých pokojích mají žáci zajištěn zdarma přístup k internetu bez časového omezení.

Společná studovna slouží zároveň jako kulturní místnost. Kapacita školní jídelny byla při rekonstrukci rozšířena na přípravu až 980 obědů denně. Kromě toho jsou připravována jídla pro celodenní stravování ubytovaných žáků. Kuchyň je vybavena moderním technologickým zařízením v nerezovém provedení.

3.4.1 Analýza finanční podpory v letech 2009 - 2013

Finanční podpora v roce 2009

Výše přímých nákladů v roce 2009 dosáhla výše 22 433 000 Kč. Prostředky na platy, odvody a ostatní neinvestiční výdaje byly vyčerpány v plném rozsahu. Přímé ostatní neinvestiční náklady na učebnice, pomůcky a školení pedagogických pracovníků zaznamenal pokles stejně jako v minulých letech. Tyto prostředky byly dále použity na pořízení učebnic bezplatně poskytovaných žákům nižších ročníků, knih pro učitelskou i žakovskou knihovnu, cestovné pedagogů, ochranné pracovní pomůcky a ostatní povinné pojistné zaměstnanců. V plné míře bylo možné pokrýt zvýšené potřeby v oblasti dalšího vzdělávání zaměstnanců a dodržet tím trend, kdy není vyžadováno od žádného pedagogického pracovníka jakákoliv finanční spoluúčast.

Tab. 3.6 Finanční podpora v roce 2009

a) Účelové prostředky poskytnuté zřizovatelem na přímé výdaje	V tis. Kč
Prostředky na činnost školy – přímé náklady (platy, odvody, FKSP, ONIV)	22 433,00
Účelové prostředky na program „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem vzdělávání gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou“	8 699,80
Prostředky na ostatní rozvojové programy	1 631,00
Celkem	32 763,80
b) Účelové prostředky poskytnuté zřizovatelem na provozní výdaje	
Provozní výdaje	4 386,00
Ostatní projekty	171,70
Krytí odpisů	570,00
Celkem	5 137,70
c) účelové prostředky z jiných zdrojů	
Celoživotní učení Comenius	93,61
Účelové prostředky celkem (a+b+c)	37 992,11

Zdroj: interní dokumenty školy, vlastní zpracování

Celková částka na Rozvojový program „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem vzdělávání gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou“ dosáhla výše 8 699 800 Kč. Prostředky na platy vzrostly o 2% a prostředky na ostatní osobní náklady poklesly o 2%.

Snížení prostředků si vyžádalo jednání se sportovními kluby ohledně snížení nákladů za nájmy sportovišť pro trénink žáků. Proměnlivost přidělovaných globálních částek na ONIV v rámci dotace je velkým dlouhodobým problémem při financování oborů se sportovní přípravou. Meziroční propady a někdy naopak posílení pak zkreslují veškeré dlouhodobé bilance sledované v časových návaznostech. Odbor sportu MŠMT obdržel v tomto roce zadání úkolu s cílem převodu způsobu financování mandatorních výdajů z účelové dotace na normativní způsob financování.

Mezi ostatní rozvojové programy byly zařazeny rozvojové programy „Zvýšení nenárokových složek platů a motivačních složek mezd pedagogických pracovníků regionálního školství s ohledem na jejich kvalitu práce“ ve výši 1 241 000 Kč a rozvojový program „Hustota a specifika“ ve výši 105 000 Kč. Krytí odpisů ve výši 577 000 Kč byla převedena na fond rozvoje majetku. Projekt celoživotního učení Comenius zahrnuje výměnné pobyty žáků s partnerskými školami v Řecku a Polsku. Tyto prostředky byly poskytnuty Národní agenturou pro evropské vzdělávací programy při Domě zahraničních služeb MŠMT v Praze. Náklady tohoto projektu dosáhly výše 93 607 Kč.

Finanční podpora v roce 2010

Dotace přímých nákladů na vzdělávání činila celkem 22 484 000 Kč a byla zcela vyčerpána. Přímý ONIV zaznamenal opětovný pokles a to o 35%, proto nemohla být stejně jako v minulém roce zlepšována kvalita podmínek pro vzdělávání žáků ve vybavování moderními učebními pomůckami. Byly pořízeny nezbytné pomůcky a zapláceno cestovné pedagogům, osobní ochranné pomůcky a povinné pojištění zaměstnanců. Přímý ONIV ve výši 268 585 Kč byl vyčerpán na úhradu výše uvedených nákladů. Proti roku 2009, který byl mimořádný díky slevám na pojistném na sociálním zabezpečení (úspora ve výši 201 302 Kč) se podařilo školu vybavit zařízením pro moderní způsob vyučování.

Účelové prostředky na program „Příprava sportovních talentů na školách s oborem vzdělávání gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou“ bylo přiděleno celkem 8 699 800 Kč. Výše 5 306 000 Kč na platy trenérů byla schválena odborem sportu MŠMT v požadované výši, která proti roku 2009 znamenala nárůst o 146 000 Kč. Bohužel se tento nárůst negativně promítl do schválené výše prostředků na ostatní neinvestiční náklady, které zaznamenaly snížení proti roku 2009 o 200 200 Kč. Vedení školy proto bylo nuceno přijmout

opatření ke změnám ve vnitřním rozpočtu školy tak, aby negativní dopady na přímý výkon tréninkového procesu byly minimalizovány. Částky na ostatní platby trenérům za provedenou práci byly pro organizaci tréninkového procesu velmi důležité. Umožnily zajistit práce související se zabezpečením dohledu nad žáky na soustředěních, které jsou v organizaci školy povinné, i některé další činnosti zaměřené na zdravotní zabezpečení žáků. Potřeby školy v zabezpečování rehabilitačních služeb nebylo možné zajistit v plném rozsahu. Pro rok 2011 škola požadovala při žádosti do Rozvojového programu navýšení částky na ostatní platby za provedenou práci o 20 000 Kč.

Tab. 3.7 Finanční podpora v roce 2010

a) Účelové prostředky poskytnuté zřizovatelem na přímé výdaje	V tis. Kč
Prostředky na činnost školy – přímé náklady (platy, odvody, FKSP, ONIV)	23 484,00
Účelové prostředky na program „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem vzdělávání gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou“	8 699,80
Prostředky na ostatní rozvojové programy	16,83
Celkem	32 200,63
b) Účelové prostředky poskytnuté zřizovatelem na provozní výdaje	
Provozní výdaje	4 884,00
Ostatní projekty	1 918,69
Krytí odpisů	651,00
Celkem	7 453,69
c) účelové prostředky z jiných zdrojů	
Projekt Sportem bavíme Ostravu	50,00
Účelové prostředky celkem (a+b+c)	39 704,32

Zdroj: Interní materiály Sportovního gymnázia, vlastní zpracování

Požadovaná výše prostředků na ONIV v rámci sportovní přípravy, zahrnovala veškeré náklady, které souvisejí se zabezpečováním sportovního tréninku a činila 2 160 000 Kč. Schválená a přidělená výše prostředků byla 1 377 500 Kč. Tato globální výše byla proti skutečnosti roku 2009 nižší o 200 200 Kč. Škola díky tomuto snížení musela přijmout restriktivní opatření. Problémy, vyplývající ze snižování meziročních globálních částek na ostatní neinvestiční výdaje se škole daří účinně řešit ve spolupráci se zřizovatelem, kterým je Moravskoslezský kraj. Finanční prostředky ve výši 16 830 Kč byly použity v rámci Vyhlášení pokusného ověřování nové formy a organizace ukončování středního vzdělávání maturitní zkouškou.

Projekt Sportem bavíme Ostravu byl realizován při příležitosti oslav 25. Výročí založení školy. Jedním z partnerů byl i zřizovatel školy Moravskoslezský kraj, který škole schválil a zabezpečil finanční prostředky na materiální a technické vybavení ve výši 65 000 Kč.

Finanční podpora v roce 2011

Dotace přímých nákladů na vzdělávání v roce 2011 činila celkem 23 091 000 Kč a byla zcela vyčerpána. Přímé ostatní neinvestiční náklady zaznamenaly na rozdíl od roku 2010 nárůst o 50%, původní rozpočet ve výši 188 000 Kč byl v závěru roku zřizovatelem navýšen na konečnou sumu 288 000 Kč, díky tomu byla zlepšována kvalita podmínek pro vzdělávání žáků. Byly pořízeny nezbytné učebnice bezplatně poskytované žákům nižších ročníků a dále byly zakoupeny učební pomůcky, které umožnily modernizaci vzdělávacího procesu (binokulární lupy do biologie, televize do učebny českého jazyka a notebooky pro učitele). Z těchto prostředků byly dále uhrazeny cestovné pedagogům, osobní ochranné pomůcky a povinné pojistné zaměstnanců.

Tab. 3.8 Finanční podpora v roce 2011

a) Účelové prostředky poskytnuté zřizovatelem na přímé výdaje	V tis. Kč
Prostředky na činnost školy – přímé náklady (platy, odvody, FKSP, ONIV)	23 093,00
Účelové prostředky na program „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem vzdělávání gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou“	8 650,00
Prostředky na ostatní rozvojové programy	948,32
Celkem	32 691,32
b) Účelové prostředky poskytnuté zřizovatelem na provozní výdaje	
Provozní výdaje	4 920,00
Ostatní projekty	113,50
Krytí odpisů	679,00
Celkem	5 712,50
c) účelové investiční dotace	
Rekonstrukce domova mládeže a oprava sportovní haly	2 106,20
Účelové prostředky celkem (a+b+c)	40 510,02

Zdroj: Interní materiály Sportovního gymnázia, vlastní zpracování

Nově hrazenou položkou z přímých nákladů se staly odměny s příslušnými odvody vyplácené předsedům maturitních komisí. Přímý ONIV ve výši 309 595 Kč byl vyčerpán na

úhradu výše uvedených nákladů. Celková částka mzdových prostředků na pedagogické i nepedagogické pracovníky byla ve výši 16 840 000 Kč. Zákonné sociální pojištění bylo ve výši 5 798 124 Kč. Příděl do fondu Kulturních a sociálních potřeb byl ve výši 168 484 Kč.

Účelové prostředky na program „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou“ byly přiděleny v celkové výši 8 695 000 Kč. Proti roku 2010 byly posíleny prostředky na platy trenérů o 94 000 Kč a ostatní osobní náklady o 22 000 Kč a naopak byly sníženy prostředky na ostatní neinvestiční výdaje v rámci této dotace o částku 108 500 Kč. Restrikce v přidělování prostředků ONIV jednotlivým školám pokračovala obdobně jako v předchozích letech. Škola musela ve vnitřním rozpočtu přijmout opatření, které směřovalo ke snížení nákladů v materiálové oblasti. Z tohoto důvodu musela být přenesena část zátěže na partnerské sportovní kluby při zabezpečování sportovní přípravy. Požadovaná výše prostředků na ONIV, uváděna v žádosti Rozvojového programu na odbor sportu MŠMT, zahrnovala veškeré náklady, které souvisejí se zabezpečováním sportovního tréninku a činila 2 000 000 Kč. Schválená a přidělená výše prostředků byla 1 269 000 Kč. Problémy, vyplývající ze snižování meziročních globálních částek ONIV, se týkají všech sportovních gymnázií v České republice. Prostředky na platy trenérů z účelové dotace v oblasti sportu byly ve výši 5 400 000 Kč a celková suma povinných odvodů byla ve výši 1 836 000 Kč.

Ostatní rozvojové projekty v sobě zahrnovaly rozvojový program „Částečná kompenzace výdajů vzniklých při realizaci společné části maturitní zkoušky“ ve výši 10 320 Kč a rozvojový program „Posílení platové úrovně pedagogických pracovníků s vysokoškolským vzděláním, kteří splňují odbornou kvalifikaci podle zákona č. 536/2004 Sb.“ V celkové výši 695 000 Kč. V čerpání provozních prostředků došlo proti roku 2010 jen k nepatrným rozdílům.

Finanční podpora v roce 2012

Celková dotace na úhradu přímých nákladů na vzdělávání činila celkem 23 296 000 Kč. Přímé ostatní neinvestiční výdaje na vzdělávání zaznamenaly v tomto roce pokles proti roku 2011 o 38%. Snížení objemu bylo citelným zásahem do vnitřního rozpočtu školy, protože z těchto prostředků byly hrazeny náhrady za dočasnou pracovní neschopnost zaměstnanců, kdy v předešlém kalendářním roce bylo škole přiděleno 69 000 Kč. Úhrada této kategorie nákladů byla při nízké globální dotaci prostředků ONIV pro chod školy prioritní. Díky tomu byly pořízeny pouze nezbytné učebnice pro žáky, ale téměř k nule klesl nákup učebních

pomůcek z přímých nákladů. Nezbytné potřeby výuky byly v tomto roce hrazeny z provozních a projektových prostředků školy. V tomto roce klesly i úhrady cestovného zaměstnancům školy a sníženy byly i výdaje na ochranné pracovní pomůcky.

Tab. 3.9 Finanční podpora v roce 2012

a) Účelové prostředky poskytnuté zřizovatelem na přímé výdaje	V tis. Kč
Prostředky na činnost školy – přímé náklady (platy, odvody, FKSP, ONIV)	23 296,00
Účelové prostředky na program „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem vzdělávání gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou“	9 939,40
Prostředky na ostatní rozvojové programy	38,92
Celkem	33 274,32
b) Účelové prostředky poskytnuté zřizovatelem na provozní výdaje	
Provozní výdaje	5 599,00
Ostatní projekty	2 759,73
Krytí odpisů	817,00
Celkem	9 175,73
c) účelové prostředky z jiných zdrojů	
Celoživotní učení Comenius	4,25
Účelové prostředky celkem (a+b+c)	42 454,30

Zdroj: Interní materiály Sportovního gymnázia, vlastní zpracování

Celkové prostředky na Rozvojový program „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou“ dosáhla výše 9 939 400 Kč. Proti roku 2011 byly posíleny prostředky na platy trenérů o 671 000 Kč a prostředky ONIV v oblasti sportu vzrostly o 429 700 Kč. Globální výše poskytnutých prostředků byla navýšena o 1 286 400 Kč. Zlepšení podmínek zajistilo jednání výboru Asociace ředitelů sportovních gymnázií se zástupci MŠMT na odboru sportu i na skupině II, která zajišťuje vzdělávání v regionálním školství. Tato účelová dotace na sport je vedena v účetnictví odděleně.

Výdaje na nájem v rámci zabezpečování tréninkových procesů byly v celkové výši 57 930 Kč. Škola se snaží zajišťovat tréninkové prostory tak, aby byly v co nejvyšší míře hrazeny jinými subjekty, kterými jsou partnerské sportovní kluby a Magistrát města Ostravy. Díky tomu došlo k pokrytí všech potřeb sportovního tréninku žáků.

Jedním z ostatních projektů školy byl Rozvojový program „Kompenzační pomůcky pro žáky se zdravotním postižením v roce 2012“. V tomto roce na školu nastoupila zrakově postižená žákyně a bylo nutné zajistit pedální software v pořizovací ceně 39 822 Kč. Dotace byla poskytnuta Moravskoslezským krajem.

Objem prostředků na platy schválený a upravovaný radou kraje pro kalendářní rok 2012 byl rozdělen jako v předešlých letech na pedagogické a nepedagogické pracovníky a byl stanoven ve výši 13 167 000 Kč pro pedagogické pracovníky a 3 917 000 Kč pro nepedagogické pracovníky. Prostředky na platy trenérů byly nárokovány obdobně jako v předchozích letech podáním žádosti do programu „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou“. Odbor sporu na MŠMT schválil potřeby školy a stanovil limit na platy trenérů na konečnou částku 6 071 000 Kč. Na škole v roce 2012 probíhal projekt „My nejsme jiní“, který byl zaměřen na implementaci nové formy výuky s důrazem na využívání informačních technologií. Jedná se o program, který byl dotován z prostředků Evropské unie z Operačního programu pro konkurenceschopnost. Celkové prostředky byly ve výši 291 185 Kč a byly použity na mzdové náklady tohoto projektu.

V roce 2012 byly škole přiděleny provozní prostředky ve výši 5 549 000 Kč. Proti roku 2011 vzrostly o 679 000 Kč.

V projektu Partnerství škol Comenius v rámci Programu celoživotního učení byly poskytnuty finanční prostředky ve výši 4 249 Kč a tyto peníze byly použity na úhradu nákladů na zahraniční pracovní cestu.

Finanční podpora v roce 2013

V roce 2013 byla celkový dotace přímých nákladů ve výši 23 817 000 Kč. Ostatní neinvestiční náklady zahrnuté v celkové částce přímých nákladů byly navýšeny proti roku 2012 více než dvojnásobně a to o částku 240 000 Kč. Díky tomu mohly být doplněny učebnice a knihy pro učitelskou knihovnu. V objemu 129 751 Kč vzrostl nákup učebních pomůcek z přímých nákladů – počítače a televizor do odborných učeben, zeměpisné mapy, fyzikální pomůcky, biologické preparáty, atd.

Účelové prostředky na Rozvojový program „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou“ byl rozdělen v roce 2013 v celkové výši 10 493 700 Kč. Proti roku 2012 byly posíleny prostředky na platy trenérů a to o 361 300 Kč, a ostatní osobní náklady klesly na 50 000 Kč. Prostředky ostatních

neinvestičních výdajů v oblasti sportu vzrostly pouze o 44 100 Kč. Globální výše dotace proti roku 2012 byla tedy navýšena o 554 300 Kč. Zlepšování podmínek financování se dařilo na základě jednání výboru Asociace ředitelů sportovních gymnázií se zástupci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Tab. 3.10 Finanční podpora v roce 2013

a) Účelové prostředky poskytnuté zřizovatelem na přímé výdaje	V tis. Kč
Prostředky na činnost školy – přímé náklady (platy, odvody, FKSP, ONIV)	23 817,00
Účelové prostředky na program „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem vzdělávání gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou“	10 493,70
Prostředky na ostatní rozvojové programy	1 125,62
Celkem	35 436,32
b) Účelové prostředky poskytnuté zřizovatelem na provozní výdaje	
Provozní výdaje	5 612,00
Ostatní projekty	2 053,86
Krytí odpisů	705,00
Celkem	8 370,86
c) účelové prostředky z jiných zdrojů	
Celoživotní učení Comenius	383,57
Účelové prostředky celkem (a+b+c)	44 190,75

Zdroj: Interní materiály Sportovního gymnázia, vlastní zpracování

Objem mzdových prostředků na platy byl schválen a upraven radou kraje pro daný kalendářní rok a to v celkovém objemu 17 313 000 Kč. Prostředky na platy trenérů byly nárokovány obdobně jako v předešlých letech podáním žádosti do Rozvojového programu „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem vzdělávání gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou“. Odbor sportu na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy schválil potřeby školy a byl stanoven limit na platy trenérů na konečnou částku 6 433 000 Kč. Bylo tak v tomto roce respektováno mírné navýšení trenérských úvazků v návaznosti na vyšší počet zabezpečovaných žáků v oborech se sportovní přípravou.

V roce 2013 probíhalo na škole několik dalších rozvojových projektů. V rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost byli zaměstnanci zapojeni do projektu „Tvorba a využití digitálních učebních materiálů ve výuce“, který byl zaměřen na zkvalitnění vlastní výuky prostřednictvím metod a forem, které využívají digitální

technologie. Zároveň byl zahájen v rámci téhož operačního programu nový projekt „Kinematická analýza jako nová vyučovací metoda“. Prostředky na mzdové zabezpečení obou projektů představovaly částku 697 200 Kč.

Provozní prostředky, které byly rozděleny krajskou metodikou a přiděleny v celkovém objemu 5 612 000 Kč. Proti předešlému roku vzrostly o 63 000 Kč. Účelové prostředky na krytí odpisů dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku ve výši 705 000 Kč byly převedeny do fondu rozvoje majetku.

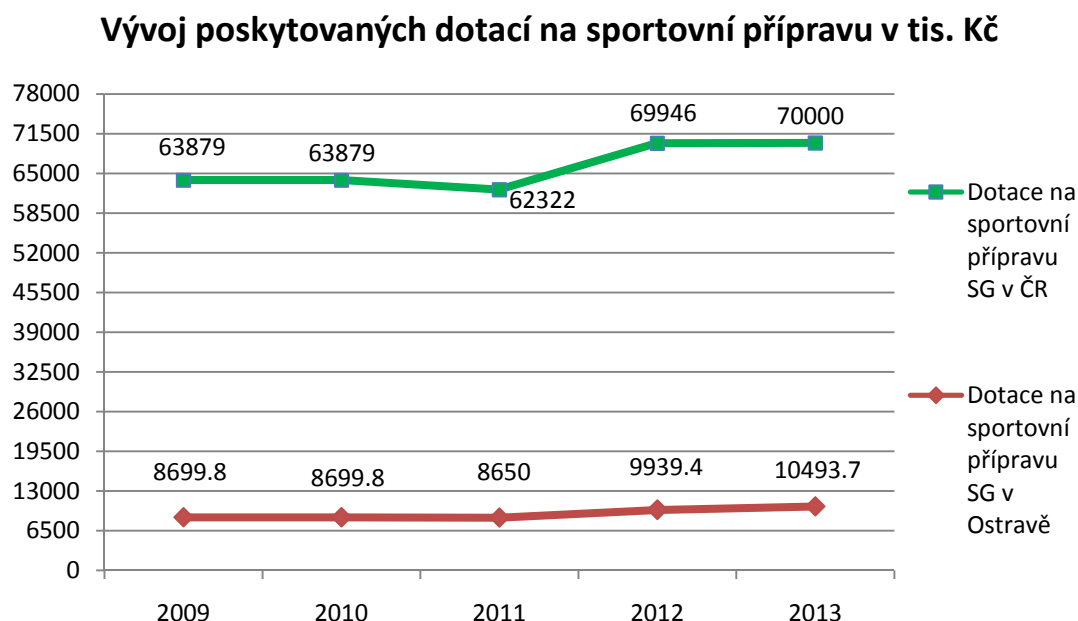
Dotace od jiných poskytovatelů – grant od Domu zahraničních služeb v projektu Partnerství škol Comenius v rámci Programu celoživotního učení, škola získala 80% přidělených prostředků formou zálohové platby ve výši 383 526 Kč již v roce 2012. S těmito prostředky bylo hospodařeno v roce 2013, kdy se uskutečnily hlavní mobility projektu – výměnné pobyty žáků se zahraničními partnery.

4. ZHODNOCENÍ DOPADŮ ZMĚN VE FINANCOVÁNÍ SPORTOVNÍCH GYMNÁZIÍ

Na základě předešlé kapitoly je z analýzy financování zřejmé, že finanční prostředky přidělovány gymnáziím se sportovní přípravou mají jen mírně rostoucí tendenci, viz graf 4.1. To ale není jediným problémem v systému financování těchto škol. Objevuje se celá řada dílčích problémů v mechanismu celého financování. Hlavním problémem je celková výše dotace, která je poskytována formou diferencovaných vícenákladů na sportovní přípravu, nad rozsah standardního normativního zajištění gymnaziálního vzdělávání v omezeném rozsahu v návaznosti na přidělený finanční objem státních prostředků pro tuto oblast. Poskytovaná globální dotace na Rozvojový program „Příprava sportovních talentů na školách s oborem vzdělávání gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou“ v sobě zahrnuje především finanční prostředky, které jsou poskytovány na zabezpečení mzdových prostředků pedagogických pracovníků – trenérů, dále zahrnuje rozpočtovanou částku na ostatní neinvestiční náklady zabezpečení sportovní přípravy. Tyto prostředky jsou pak hlavním ukazatelem pro budoucí rozvoj školy v oblasti kvality sportovní přípravy, a to jak při zabezpečování již poskytovaných sportovních specializací, tak v rozšiřování nabídky sportů a zajišťování dalších pedagogických pracovníků – trenérů.

K řešení vybraných problémů nejen ohledně financování sportovních gymnázií vznikla Asociace ředitelů gymnázií se sportovní přípravou. Jedná se o organizaci sdružující ředitele gymnázií se sportovní přípravou z celé České republiky. Dle popisu práce formulovaného ve stanovách hájí zájmy ředitelů a jejich škol.

Graf 4.1. –Vývoj poskytovaných dotací na sportovní přípravu v tis. Kč

4.1 Asociace ředitelů gymnázií se sportovní přípravou

Asociace je organizací ředitelů gymnázií se sportovní přípravou v České republice a vychází z jejich postavení jako řídicích pracovníků těchto právních subjektů. Asociace je dobrovolná, nepolitická, nezávislá a je právnickou osobou. Asociace vznikla k 3. 8. roku 2005.

Hlavními cíly činnosti asociace je prosazování zájmů všech gymnázií se sportovní přípravou v České republice při jednáních s příslušnými výbory Parlamentu ČR, MŠMT, sportovními svazy, zřizovateli těchto škol apod. v otázkách obecné školské politiky i otázkách jejich specifických záležitostí, včetně jejich financování. Důležitým cílem je zabezpečovat podmínky pro efektivní skloubení středoškolského vzdělávání a sportovní přípravy ve stávajících podmínkách i budoucích podmínkách povinné existence školních vzdělávacích programů. Asociace si dále klade za cíl prosazovat zájmy ředitelů gymnázií se sportovní přípravou, zejména v otázkách pracovně právních a podílí se na vytváření podmínek pro další vzdělávání ředitelů gymnázií se sportovní přípravou.

Členem asociace se může stát každý ředitel gymnázia se sportovní přípravou v České republice. Členství může vzniknout i bývalým ředitelům gymnázií se sportovní přípravou, popř. osobám, které významně napomáhaly činnosti gymnázií.

Organizační strukturu asociace tvoří valná hromada, výkonný výbor a kontrolor. Veškeré příjmy asociace tvoří členské příspěvky, dary, dotace, příspěvky a příjmy z účelové zaměřených grantů, se kterými asociace hospodaří dle rozpočtu navrženého výborem a chváleného valnou hromadou.

Dlouhodobými cíly asociace je ve spolupráci s kompetentními institucemi zajistit zřetelné postavení škol s obory vzdělávání se sportovní přípravou ve všech nově tvořených legislativních dokumentech vztahujících se k vytvářenému systému zabezpečování sportu v České republice.

Asociace ve spolupráci se zřizovateli prosazuje potřebné kroky k efektivnímu zabezpečování vzdělávání u sportovně talentovaných žáků, a to nejen u těch, kteří se zaměřují na gymnaziální vzdělávání.

Jedním z konkrétních cílů asociace je i změna systému financování gymnázií se sportovní přípravou, k tomu by mohla přispět i tato diplomová práce. Jedná se o účinnou a efektivní metodu ve změně způsobu financování mandatorních výdajů (prostředků na platy trenérů) normativním způsobem, při zachování rozdělování ostatních neinvestičních výdajů v gesci Ministerstva školství a mládeže.

4.2 Financování regionálního školství

Hlavní zdroje finančních prostředků středních škol a školských zařízení, jejichž zřizovatelem jsou krajské úřady, jsou dotace ze státního rozpočtu, příspěvky z rozpočtu zřizovatele a doplňková činnost. Další možností získávání peněžních prostředků je možnost čerpání financí ze svých fondů, mohou získávat peněžité dary jak od fyzických, tak právnických osob. Nejvýznamnější položkou v rámci rozpočtu MŠMT je regionální školství, té je věnována největší část rozpočtu. Druhou nejvýznamnější položkou je vysoké školství. MŠMT poskytuje dále účelové prostředky na výzkum a vývoj, prostředky do oblasti mládeže, tělovýchovy a sportovní reprezentace. Ministerstvo rozděluje finanční prostředky na přímé výdaje regionálních škol ze státního rozpočtu pro jednotlivé kraje v České republice. Přímé výdaje v sobě zahrnují prostředky na platy, náhrady platů nebo mezd, na odměny a odstupné, na úhrady pojistného na sociální zabezpečení a všeobecného zdravotního pojištění, dále

výdaje na učební pomůcky, školní potřeby a učebnice, pokud jsou žákům poskytovány bezplatně. Peněžní prostředky jsou rozepisovány MŠMT na základě republikových normativů, které jsou poskytovány formou dotace na zvláštní účet příslušného kraje. Krajský úřad dále prostřednictvím krajských normativů rozděluje tyto prostředky školám a školským zařízením v rámci jeho působnosti.

Republikové normativy zabezpečující regionální školství podle školského zákona stanovuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy jako výši výdajů připadajících na vzdělávání a školské služby pro jedno dítě, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie v oblasti středního vzdělávání ve školách a školských zařízeních zřizovaných kraji na kalendářní rok. Objemem celkových výdajů je celková výše přímých neinvestičních výdajů poskytovaných ze státního rozpočtu, členěných na mzdové prostředky + odvody a na ostatní neinvestiční výdaje. Při stanovení republikových normativů pro dané typy škol se vychází z předešlých let, do kterých se promítají trvalé vlivy roku předešlého a současného, vyplývající z konstrukce státního rozpočtu daného roku pro rozpočet MŠMT v oblasti škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky (kraje v případě Sportovních gymnázií).

Finanční normativ na jednotu výkonu

Normativ je stanoven u škol a školských zařízení, jejichž činnost je realizována **pedagogickými** zaměstnanci vztahem:

$$\frac{1}{Np} \cdot Pp \cdot 12 \cdot 1,Proc + ONIV$$

U škol a školských zařízení, jejichž činnost je realizována pouze **nepedagogickými** zaměstnanci vztahem:

$$\frac{1}{No} \cdot Po \cdot 12 \cdot 1,Proc + ONIV.$$

Jednotkou výkonu pro jednotlivé krajské normativy při financování přímých výdajů na vzdělávání je 1 žák v oboru vzdělání ve střední škole v jednotlivé formě vzdělávání, 1 žák v oboru vzdělání v konzervatoři, 1 žák v oboru vzdělání v nástavbovém studiu v jednotlivé

formě vzdělávání a 1 žák v oboru vzdělání ve zkráceném studiu pro získání středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání s maturitní zkouškou v jednotlivé formě vzdělávání, podle příslušných rámcových vzdělávacích programů. Dále jednotkou výkonu může být 1 žák, kterému školní klub zajišťuje naplnění volného času zájmovou činností se zaměřením na různé oblasti (např. sport), který se zároveň vzdělává v nižším stupni šestiletého nebo osmiletého gymnázia.

U škol a školských zařízení, jejichž činnost je zabezpečována pouze nepedagogickými pracovníky může být jednotkou výkonu například 1 stravovaný, který se zároveň vzdělává ve střední škole a je mu poskytován oběd.

Pro stanovení krajských normativů je rozhodný ukazatel průměrného počtu jednotek výkonu připadajícího na 1 pedagogického pracovníka (**Np**) a průměrného počtu jednotek výkonu připadajícího na 1 nepedagogického pracovníka (**No**).

Pp vyjadřují průměrné měsíční výše platu pedagogického pracovníka a **Po** vyjadřuje průměrné měsíční výše nepedagogického pracovníka.

ONIV ve vzorci vyjadřuje průměrné roční výše ostatních neinvestičních výdajů ze státního rozpočtu připadající na jednotku výkonu (např. výdaje na učební pomůcky, cestovné zaměstnanců, atd.). Ukazatel průměrné roční výše ostatních neinvestičních výdajů ze státního rozpočtu připadající na jednotku výkonu je stanoven v minimální výši 65% průměrných hodnot dosažených v průběhu uplynulého kalendářního roku, nebo z hodnot, které stanoví příslušný krajský úřad v uplynulém kalendářním roce v příslušném druhu školy, oboru vzdělání a formě vzdělávání, nebo typu školského zařízení v rámci kraje.

Ukazatel průměrného počtu jednotek výkonu připadajícího na 1 pedagogického pracovníka (**NP**) se stanoví vztahem $NP = (\check{Z} \cdot VP) / H$, kde \check{Z} znamená průměrný počet žáků nebo studentů ve třídě, studijní skupině nebo oddělení v příslušném oboru vzdělání ve školách v rámci kraje. Ukazatel **VP** vyjadřuje průměrný týdenní rozsah přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické nebo pedagogicko – psychologické činnosti pedagogických pracovníků. Ukazatel **H** ve vzorci vyjadřuje průměrný počet vyučovacích hodin ve třídě, studijní skupině nebo oddělení za týden vyplývajícího z příslušného rámcového nebo akreditovaného vzdělávacího programu nebo oboru vzdělání včetně nezbytného dělení tříd, studijních skupin nebo oddělení.

Průměrné měsíční výše platů u pedagogických (**Pp**) a nepedagogických (**Po**) pracovníků jsou dány průměrnou měsíční výší složek platu dosaženou v příslušném druhu školy nebo typu školského zařízení v rámci kraje v průběhu uplynulého kalendářního roku upravenou na výši, která se v příslušném kalendářním roce předpokládá vzhledem k objemu finančních

prostředků přidělených krajskému úřadu prostřednictvím republikových normativů v členění na pedagogické a nepedagogické pracovníky. Součty osobních příplatků a odměn v ukazatelích průměrné měsíční výše platu pedagogických pracovníků se mezi jednotlivými druhy škol nesmí lišit o více než 50% z nejvyššího součtu osobních příplatků a odměn. Do ukazatelů průměrné měsíční výše platu nejsou zahrnuty platby za práci přesčas a za konání přímé vyučovací, přímé výchovné činnosti nad stanovený rozsah v rámci Rámcového vzdělávacího programu.

Položka „Proc“ vyjadřuje součet procentních sazeb pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, jehož poplatníkem je zaměstnavatel, procent sazby pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, které platí zaměstnavatel za své zaměstnance, a procent v jejichž výši se stanoví základní příděl, kterým je tvořen fond kulturních a sociálních potřeb. Pro rok 2014 činí tato hodnota 35.

Krajský normativ se stanoví na každou jednotku výkonu, pokud je u škol v rámci jednotlivých krajů realizována. Normativ se skládá ze základní částky a příplatku. V případě středního vzdělávání jsou jednotlivé krajské normativy stanoveny zvlášť pro jednotlivé vzdělávací programy a v případě šestiletého a osmiletého gymnázia je krajský normativ stanoven zvlášť pro nižší a vyšší stupeň gymnázia.

Oblast sportu v rámci Sportovních gymnázií je financován prostřednictvím vyhlášeného rozvojového programu „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem vzdělávání gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou“ formou žádosti k tomuto rozvojovému programu. Tato dotace je nenároková a není automaticky přidělována. Programové financování prostřednictvím rozvojových programů představuje systémově významný (byť rozpočtově zahrnující pouze cca 1,5% celkových zdrojů) doplněk výkonového financování realizovaného prostřednictvím republikových normativů.

Toto programové financování řeší takové ekonomické aspekty vzdělávání a školských služeb, jejichž promítnutí do republikových normativů zatím není možné, nebo by nebylo účelné.

4.3 Popis a řešení vybraných problémů financování SG

Řešením současného stavu financování gymnázií s oborem sportovní příprava, by mohl být nový způsob výpočtu přidělovaných finančních prostředků na přímé výdaje oboru se sportovní přípravou, tedy mzdové prostředky pedagogických pracovníků – trenéru. K této

potřebě byl vytvořen nový vzorec výpočtu výše finančních prostředků, který v sobě zahrnuje normativní způsob financování mandatorních výdajů (prostředků na platy trenérů) pomocí vytvoření „sportovních“ normativů, a v oblasti ostatních neinvestičních výdajů ONIV by financování zůstalo nezměněno, tedy formou účelové dotace v gesci Ministerstva školství a mládeže.

Navrhovaný vzorec normativního financování sportovní přípravy

Vzorec je nutné rozdělit zvláště pro kolektivní a individuální sporty

Navrhovaný vzorec finančního normativu pro **individuální** sporty:

$$\frac{1}{N_i} \cdot \frac{V_p}{H} \cdot P_p \cdot 12 \cdot 1, Proc + ONIV$$

Kde N_i vyjadřuje průměrný počet žáků, studentů – sportovců ve studijní skupině individuálních sportů, připadajícího na 1 pedagogického pracovníka – trenéra. N_i je dáno optimální velikostí tréninkové skupiny v rámci individuálních sportů v počtu **7** sportovců.

Navrhovaný vzorec finančního normativu pro **kolektivní** sporty:

$$\frac{1}{N_k} \cdot \frac{V_p}{H} \cdot P_p \cdot 12 \cdot 1, Proc + ONIV$$

Kde N_k vyjadřuje průměrný počet žáků, studentů – sportovců ve studijní skupině kolektivních sportů, připadajícího na 1 pedagogického pracovníka – trenéra. N_k je dáno optimální velikostí tréninkové skupiny v rámci kolektivních sportů v počtu **11** sportovců.

V_p vyjadřuje u obou vzorců průměrný týdenní rozsah přímé vyučovací - trenérské činnosti pedagogických pracovníků – trenérů. Na gymnáziích se sportovní přípravou je to 21,41 trenérských úvazků.

H u obou navrhovaných vzorců vyjadřuje průměrný počet hodin v rámci optimální tréninkové skupiny za týden vyplývající z příslušného rámcového programu pro gymnázia se sportovní přípravou a to ve výši 17 hodin.

Pp je ukazatelem průměrné měsíční výše platu pedagogického pracovníka – trenéra gymnázia se sportovní přípravou, násobený 12-ti měsíci v kalendářním roce.

Proc je součtem sazeb povinných odvodů, které jsou hrazeny zaměstnavatelem (35).

Na ostatní neinvestiční výdaje (ONIV) se navrhovaný vzorec nevztahuje, tato položka by zůstala financována stejně, jako tomu bylo doposud, tedy formou účelové neinvestiční dotace.

Příklad použití navrhovaného vzorce normativního financování mandatorních výdajů na Sportovním gymnáziu Dany a Emila Zátokových v Ostravě:

Vzorec pro výpočet normativu finančních prostředků na mandatorní výdaje u individuálních sportů při celkovém počtu 150 sportovců a průměrné měsíční mzdě trenéra ve výši 25 039 Kč.

$$\frac{150}{7} \cdot \frac{21}{17} \cdot 25\,039 \cdot 12 \cdot 1,35 + ONIV$$

Vzorec pro výpočet normativu finančních prostředků na mandatorní výdaje u kolektivních sportů při celkovém počtu 110 sportovců a průměrné měsíční mzdě trenéra ve výši 25 039 Kč.

$$\frac{110}{11} \cdot \frac{21}{17} \cdot 25\,039 \cdot 12 \cdot 1,35 + ONIV$$

Dalším dílčím problémem financování mandatorních výdajů je na úrovních jednotlivých škol výše trenérských platů. Přestože jsou trenéři zařazováni podle katalogu prací mezi pedagogické pracovníky a odpovídá tomu i náplň jejich práce, při současném financování způsobem nenárokové dotace jsou průměrné platy trenéra podstatně nižší než průměrné platy učitelů. Pokud ve školství dojde během roku k plošnému zvýšení platů, trenérů jako pedagogických pracovníků se tato změna nedotkne, jelikož jsou prostředky na krytí mzdových nákladů trenérů přidělovány nenárokovou účelovou dotací. Pokud řediteli školy v průběhu roku chybí mzdové prostředky na zabezpečení trenérů, musí tyto prostředky zabezpečit jinde, například krácením ostatních neinvestičních výdajů ONIV, kdy tyto finanční prostředky potom chybí na zabezpečování jiných potřeb sportovní přípravy. Tento problém by mohl být vyřešen přechodem na nový způsob financování mandatorních výdajů formou „sportovních“ normativů.

Srovnání učitele a trenéra

Učitel střední školy je definován jako pracovník, který učí žáky předepsanou učební látku s cílem vytvářet a rozvíjet u studentů žádoucí znalosti, dovednosti a postoje. Učitel střední školy neustále kontroluje úroveň znalostí a dovedností žáků formou písemných a jiných prací, ústních zkoušení atd., výuku podle potřeb upravuje. Vychází z předem stanoveného Rámcového vzdělávacího programu a školních vzdělávacích programů (např. pro gymnázia se sportovní přípravou). Mezi další činnosti učitelů patří motivace žáků k zájmu o učivo, organizace samostatné činnosti žáků, vedení třídních schůzek a další spolupráce a komunikace s rodiči, dále vykonávání služeb v rámci provozu školy. Vyučuje-li odborné předměty, musí neustále sledovat vývoj příslušné oblasti, aby žáků předával nejnovější poznatky. Podle zákona učitel všeobecně vzdělávacích předmětů střední školy získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním, které nabyl studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd, zaměřené na přípravu učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů střední školy. Učitel odborných předmětů střední školy získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním, které nabyl studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd, zaměřených na přípravu učitelů odborných předmětů střední školy.

Učitelé středního školství jsou ohodnoceni dvanáctou platovou třídou, podle které zajišťují komplexní vzdělávací a výchovnou činnost ve všeobecně – vzdělávacích nebo odborných předmětech spojených s tvorbou a průběžnou aktualizací pedagogické dokumentace, kterou pedagogický pracovník vytváří, a podle níž postupuje při výkonu své přímé pedagogické činnosti. Další povinností učitelů zařazených do dvanácté platové třídy je komplexní vzdělávací činnost v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků spojená s tvorbou vzdělávacích programů akreditovaných v systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a jejich evaluací.

Takto zařazení pedagogičtí pracovníci do platových tříd jsou financováni formou celostátních a krajských normativů na přímé náklady vzdělávání na gymnáziích a gymnáziích se sportovní přípravou.

Úkolem trenérů je trénovat sportovce – studenty sportovních gymnázií v jednotlivých sportech a specializacích. Sport, který je trenérem zabezpečován, v minulosti trenéři většinou aktivně provozovali jako sportovci. Pracovními povinnostmi jsou především plánování a organizování celkové přípravy sportovců, trénování konkrétní zručnosti, konkrétní sportovní techniky potřebné pro příslušný sport a rozvíjení schopností sportovců. Dále mezi hlavní

činnosti patří trénování fyzické zdatnosti a následně provádění rozborů výkonů jednotlivých sportovců i celých sportovních týmů jak v kolektivních, tak individuálních sportech. Podle těchto rozborů provádí usměrňování tréninku a motivují sportovce k co nejvyšším výkonům pro soutěže, závody, utkání a další sportovní akce. Trenéři zodpovídají za sportovní výkony svých svěřenců a také vyhledávají nové sportovní talenty. Sportovní činnost zabezpečují v rámci sportovního majetku sportovních gymnázií, dále také v rámci sportovních klubů, se kterými sportovní gymnázia úzce spolupracují. V některých případech trenéři musí počítat s déletrvajícím pobytem mimo vlastní působnost.

Ke své práci potřebují kvalitní vybavení jak pro sebe, tak jim svěřené sportovce. Jedná se o sportovní vybavení, náčiní, trenažéry a měřicí techniku atd. Toto vybavení, pronájem sportovišť, cestovné apod. je zabezpečováno ostatními neinvestičními výdaji v rámci dotace na „Přípravu sportovních talentů na školách s oborem vzdělání gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou“.

Předpokladem pro úspěšný výkon povolání je absolvování vysokoškolského studijního oboru zaměřeného na tělesnou výchovu a sport nebo absolvování trenérských kurzů. Trenéři jsou zařazováni do různých platových tříd, kde je jedním z kritérií právě dosažené vzdělání. V jedenácté platové třídě, což je nejčastější zařazení trenérů na sportovních gymnáziích je činností trenéra odborná trenérsko – metodická činnost při řízení sportovní přípravy v daném sportovním odvětví a dále odborná trenérsko – metodická a přímá pedagogická činnost při řízení sportovní přípravy žáků oboru vzdělávání gymnázia a gymnázia se sportovní přípravou.

Při zařazení do dvanácté platové třídy je hlavní činností trenérů komplexní koordinace trenérsko – metodického procesu přípravy reprezentantů na evropské a světové úrovni. Zde je možné nalézt jednu z příčin nerovného postavení trenérů a učitelů. V podstatě obě profese na gymnáziích a gymnáziích se sportovní přípravou vykonávají obdobnou činnost zabezpečování studentů – sportovců. Značně se ale liší jejich průměrné měsíční příjmy. I když může být trenér zařazen do dvanácté platové třídy stejně jako učitel, jeho průměrná mzda je nižší než mzda učitele z důvodu rozdílu ve financování i přesto, že trenér zajišťuje komplexní činnosti koordinace trenérsko – metodického procesu přípravy reprezentantů na evropské a světové úrovni. V současné době ředitelé nemohou na mzdové prostředky trenérů vynaložit stejné finanční prostředky, jako je tomu u učitelů v závislosti na výši přidělované účelové, nenárokové dotace na přípravu sportovních talentů, o kterou každoročně školy žádají formou žádosti na odbor sportu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Dílčím problémem financování pedagogických pracovníků – trenérů je navyšování trenérských úvazků v návaznosti na vyšší počet zabezpečovaných žáků v oborech se sportovní přípravou.

Řešením této situace je změna financování přímých nákladů na mzdy pedagogických pracovníků – trenérů na zajišťování sportovní přípravy formou normativního způsobu výpočtu přímých nákladů na zabezpečení gymnázií s oborem sportovní příprava.

Tab. 4.1. - Srovnání průměrných mezd učitelů a trenéru na Sportovním gymnáziu D. a E. Zátokových v období let 2009 až 2013

v Kč	2009	2010	2011	2012	2013
průměrná mzda učitele	27 193	26 558	27 129	27 627	28 174
průměrná mzda trenéra	25 409	24 308	25 528	26 496	25 039

Zdroj: Interní materiály Sportovního gymnázia D. a E. Zátokových, vlastní zpracování.

4.4 Zhodnocení navrhovaných změn financování

Gymnázia se sportovní přípravou jsou jedním z pilířů výchovy sportovních talentů směřujících až k reprezentačním vrcholům. Absolventi těchto škol si z olympijských her v Pekingu přivezli až polovinu medailí vybojovaných Českou republikou.

Současným hlavním problémem gymnázií se sportovní přípravou je systém financování sportovní přípravy, který je prováděn ne úplně vhodným způsobem.

V průběhu historie prošlo financování sportovních gymnázií několika změnami, z nichž ta poslední spadá do roku 2005, kdy byla zřízena Asociace ředitelů Sportovních gymnázií. Tehdy se školství začalo řídit novým, doposud platným zákonem, a v této době bylo rozhodnuto Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy o financování sportovní části oboru prostřednictvím rozvojového programu.

Rozvojový program pro gymnázia se sportovní přípravou v sobě ale ukrývá zásadní úskalí, kterým je to, že je nenárokový. Přitom gymnázia s oborem vzdělání sportovní příprava jsou řádným oborem vzdělávání s právem nárokovat si odpovídající státní dotaci. To pro školy každoročně znamená značnou nejistotu, jestli jim v druhé polovině školního roku budou přiděleny finanční prostředky v požadované výši. Sportovní příprava začíná studentům každoročně v září daného školního roku, v listopadu škola žádá formou žádosti do rozvojového programu o potřebnou výši finančních prostředků na následující kalendářní rok. Konečnou výši peněžních prostředků poskytnutou na účelovou dotaci rozvojového programu

„Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou“ se vedení škol dozví v měsíci březnu, což znamená značný časový nesoulad v zabezpečování sportovní přípravy a navyšování trenérských úvazků.

Sportovní gymnázia patří jak pod obor sportu na MŠMT, tak pod obory regionálního školství. Z toho vyplívá jistá nesystematičnost financování tohoto oboru. Rozvojový program je vždy vyhlašován na příslušný kalendářní rok v závislosti na možnostech státního rozpočtu, v jehož rámci je přesně vymezen objem kapitoly 333 na MŠMT. Proto nelze v současnosti jednoznačně zaručit systémovou pravidelnou finanční podporu sportovní přípravy, natož pak reagovat na roční nárůst mandatorních výdajů pedagogických pracovníků – trenérů.

Řešením situace financování sportovních gymnázií by bylo možné zavedením nového způsobu financování formou „sportovních normativů“, které by lépe odrážely požadavky škol v oblasti mandatorních výdajů (platy trenérů) na zabezpečování sportovní přípravy. Formou dotace by pak byly přidělovány prostředky na ostatní neinvestiční výdaje ONIV tak, jako je tomu doposud, tedy v kompetenci MŠMT v závislosti na rozhodných ukazatelích. Díky změně financování by bylo také vyřešeno zařazování trenérů do jednotlivých platových tříd.

Dalšími pozitivy nového způsobu financování jsou:

- Snížení administrativní náročnosti
- Transparentnost systému
- Stabilita financování
- Automatické mechanismy výpočtu
- Koncepčnost práce ředitelů jednotlivých škol

5. ZÁVĚR

Cílem sportovních gymnázií v české republice je podpora přípravy sportovně talentované mládeže, včetně zabezpečení jejich trenérů – pedagogů ve vybraných, zejména olympijských sportech. Tuto funkci sportovní gymnázia plní v rámci systému péče o talentovanou mládež.

Tyto školy jsou zřizovány v jednotlivých krajích České republiky, jako příspěvkové organizace, se čtyř až osmiletým oborem vzdělávání – gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou. Nutnou podmínkou jejich fungování je stanovení zdrojů a jasných pravidel financování.

Cílem diplomové práce bylo analyzovat současný stav financování sportovních gymnázií a dále nalézt nový způsob zabezpečování finančních prostředků na sportovní přípravu.

Financování sportovní přípravy na sportovních gymnáziích je zabezpečováno formou účelových nenárokových dotací z rozpočtu MŠMT, poskytovaných nad rámec běžného gymnaziálního zabezpečení. Školy musí každoročně žádat odbor školství na MŠMT o poskytnutí dotací, formou žádostí do Rozvojového programu „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem vzdělávání gymnázium se sportovní přípravou“. Tento rozvojový program v sobě ukrývá jeden zásadní problém, je nenárokový.

Na základě analýzy poskytovaných finančních prostředků jak v globální výši pro všechna sportovní gymnázia v ČR, tak pro vybrané ostravské sportovní gymnázium bylo zjištěno hned několik zásadních problémů, v souvislosti s výší poskytovaných dotací a způsobem, jakým jsou dotace přidělovány. Porovnáním jednotlivých výší účelových prostředků bylo zjištěno, že oblast sportu není dostatečně zabezpečena. Během období pěti let byl zaznamenán jen velmi mírný nárůst finančních prostředků. Finanční podpora nedosáhla v hodnoceném období ani v jednom roce požadované výše, tak jak o ní bylo v rámci rozvojového programu žádáno. To pro školy znamená každoroční nejistotu při financování sportovní přípravy v oblastech rozšiřování nabídky sportů a zajišťování dalších pedagogických pracovníků. Dílčím problémem je pak i výše platů pedagogických pracovníků – trenérů. Ti nejsou financováni normativním způsobem tak, jako je tomu u učitelů v regionálním školství, ale jsou placeni z prostředků poskytované účelové dotace na sportovní přípravu. Pokud dojde například k celoplošnému zvýšení platů učitelů, platů trenérů se tato změna nedotkne. Ředitelé sportovních gymnázií mohou tuto situaci řešit tím způsobem, že trenérům zvýší jejich platy, za cenu snížení ostatních neinvestičních nákladů, kdy tyto finanční prostředky potom chybí na zabezpečování dalších potřeb sportovní přípravy. Jelikož je sportovní příprava zabezpečována

dotací, která má nenárokový charakter, dochází tím ke každoroční nejistotě v oblasti financování. Výčtem těchto skutečností na základě analýzy současného stavu financování byla splněna první část cíle práce.

Po důkladném rozboru současného způsobu zajišťování finančních prostředků pro oblast sportovní přípravy, doporučuji změnu systému financování v oblasti mandatorních výdajů na platy pedagogických pracovníků – trenérů. Tento nový způsob financování sportovní přípravy v sobě zahrnuje normativní způsob financování mandatorních výdajů pomocí navrhovaného „sportovního“ normativu zvlášť pro kolektivní a individuální sporty. Financování sportovní přípravy by probíhalo stejným způsobem, jakým je dnes financováno regionálního školství. Tímto způsobem financování by ředitelé sportovních gymnázií nemuseli žádat o nenárokovou účelovou dotaci formou žádosti do Rozvojového programu, ale peněžní prostředky by školám byly rozdělovány automaticky jejich zřizovatelem na základě navrhovaných „sportovních normativů“. Financování ostatních neinvestičních výdajů by zůstalo beze změn, tedy formou účelové dotace v gesci MŠMT.

Nalezením nového způsobu zabezpečování finanční podpory gymnázií se sportovní přípravou byla splněna i druhá část cíle této diplomové práce.

Seznam použité literatury

a) Knihy

- 1) DURDOVÁ, I. Sociálně-ekonomické aspekty sportu. 1. vyd. Ostrava: Repronis Ostrava, 2004. 123 s. ISBN 80-7329-075-8.
- 2) FRÍČ, Pavol. *Neziskový sektor v ČR*: Praha: Eurolex Bohemia, 2001, 203 s. ISBN 80-864-3204-1.
- 3) HALÁSKOVÁ, M.; KOVÁŘ, J. Veřejná ekonomika a veřejná správa. 1. vyd. Ostrava: VŠB – TU Ostrava, 2004. 15 s. ISBN 80-248-0587-1
- 4) HOBZA, Vladimír a Jaroslav REKTOŘÍK. *Základy ekonomie sportu*. Praha: Ekopress, c2006, 191 s. ISBN 80-869-2904-3.
- 5) HODAŇ, Bohuslav a Vladimír HOBZA. *Financování tělesné kultury jako složky občanské společnosti*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, 214 s. Monografie (Univerzita Palackého). ISBN 978-802-4426-587.
- 6) NOVOTNÝ, Jiří. *Sport v ekonomice*. Vyd. 1. Praha: WoltersKluwer Česká republika, 2011, 512 s. ISBN 978-80-7357-666-0.
- 7) POLIÁN, Milan. *Organizace a činnost veřejné správy*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001, ISBN 80-717-5098-0.
- 8) REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010, 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.
- 9) REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007, 309 s. ISBN 978-808-6929-293.
- 10) MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně*. 2. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 1999-, sv. Účetnictví, daně. ISBN 978-80-7263-538-2.
- 11) TETŘEVOVÁ, Liběna. *Veřejná ekonomie: vznik, účetnictví, daně*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2008, 185 s. Účetnictví, daně. ISBN 978-80-86946-79-5.

b) Internetové zdroje

12) MŠMT. *Internetové stránky Ministerstva školství a mládeže* [online]. 2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: www.msmt.cz

13) Internetové stránky Sportovního gymnázium Dany a Emila Zátopkových [online]. 2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://www.sportgym-ostrava.cz/>

c) Legislativní zdroje

14) Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů

15) Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů

16) Vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech

d) Ostatní zdroje

17) Výroční zprávy Sportovního gymnázia D. a E. Zátopkových 2009 – 2013

18) Rámcový vzdělávací program pro gymnázia se sportovní přípravou

19) Stanovy Asociace ředitelů gymnázií se sportovní přípravou

20) Rozvojový program „Podpora přípravy sportovních talentů na školách s oborem vzdělání gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou“ 2009 - 2013

Seznam zkratk

- ČR – Česká republika
- ČSR – Československá republika
- ČSTV – Český svaz tělesné výchovy
- EU – Evropská unie
- MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- SG – Sportovní gymnázium
- ONIV – Ostatní neinvestiční výdaje

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne ...25.4.2014.....

.....
jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

- **Příloha č. 1:** Žádost k Rozvojovému programu – Gymnázium se sportovní přípravou

Příloha č. 1: Žádost k Rozvojovému programu – Gymnázium se sportovní přípravou

Žádost k „ROZVOJOVÉMU PROGRAMU – Gymnázium se sportovní přípravou“
o neinvestiční státní dotaci pro rok 2012

(vyplní žadatel ve všech bodech!)

Název poskytovatele dotace: MŠMT	Interní č. žádosti: (nevyplňovat)	
---	---	--

* doplní MŠMT

vzor: Ž_2012_SG_Poř.č.

1. Identifikační údaje o předkládající organizaci

Sportovní gymnázium	Název: _____ . zkratka : _____
----------------------------	---

ADRESA:				
	PSČ:	Tel.:	Fax:	Mob.:
	E-mail:		www:	

2. Statutární orgán školy

Ředitel školy: Příjmení,	Jméno,	titul
<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>

Telefon / mobil	e-mail
<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>

Zástupce ředitele: Příjmení,	Jméno,	titul
<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>

Telefon / mobil	e-mail
<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>

Příjmení,	Jméno,	titul
<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>

Telefon / mobil	e-mail
<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px;"></div>

3. Údaje o programu, na který je žádána státní dotace

a) Doba realizace: od: _____ do: _____

4. EKONOMIKA PROJEKTU:

„Pro kalendářní rok 2012“

v Kč

Požadovaná výše dotace celkem:	
	z toho:
<i>osobní náklady</i>	
	z toho:
<i>platy:</i>	
<i>OON:</i>	
<i>pojistné:</i>	
<i>FKSP:</i>	
<i>ONIV</i>	

5. Informativní přehled:

Uvádějte pouze sporty, u kterých škola finančně zabezpečuje sportovní přípravu

Poř.	Sport	Počet trenérů	Velikost úvazku	Počet chlapců	Počet dívek	Celkem sportovců
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
Celkem						

6. Počet žáků v ročníku:

Uvádějte pouze žáky oboru vzdělávání gymnázium se sportovní přípravou, u kterých škola zabezpečuje sportovní přípravu

Ročník	Sporty – uvádějte ve zkratkách	Chlapci	Dívky	Celkem
1.ročník				
2.ročník				
3.ročník				
4.ročník				
5.ročník				
6.ročník				
7.ročník				
8.ročník				
Celkem				

7. Využívání sportovního a tělovýchovného zařízení:

v Kč

		Finanční náklady celkem
Vlastní zařízení:		
Pronájem:		
Ostatní:		

8. Základní idea a stručný obsah projektu

(zdůvodněný a předpokládaný přínos projektu a stručné vyhodnocení jeho dosavadní realizace, viz. následující tabulka - Obsah)

Obsah*:

Rozpočet *:

1. mzdové náklady:

a) trenéři

b) ostatní

2. služby:

a) nájmy

b) doprava

c) stravování

d) soustředění

e) ostatní

* Případně rozšířit v příloze

9. Doplnkové údaje

a) Jmenovitý seznam trenérů

[illegible]

b) Jmenovitý seznam reprezentantů

Uvádějte pouze současné žáky školy oboru gymnázium se sportovní přípravou

[illegible]

Poznámka:

- * Případně rozšířit
- ** Jedná se o sportovní kategorii např. U-16
- *** Uvést úspěšnost sportovce např. člen širší reprezentace
nebo účast na soutěžích ODM, MČR, EYOF, MEJ a MSJ.

9. Příjemce žádostí a projektů:

a) Adresa:

**MŠMT – odbor 50
Karmelitská 7,
118 12 Praha 1**

b) Elektronické spojení: vaclav.pisa@msmt.cz

Potvrzené originály k žádosti (podpis a razítko), včetně příloh zasílejte poštou dle určených termínů na adresu MŠMT.

Poznámka: Žadatel souhlasí se zveřejněním údajů v souladu se zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Zpracoval:
.....
(vypsát hůlkovým písmem)

Statutární orgán:

Datum:

Statutární zástupce:

.....

podpis

Razítko: